Universaalne arhiveerimismoodul

Kasutusjuhend

Versioon: 1.0.5.19

Sisukord

1. ÜLDINE SISSEJUHATUS ... 4

2. SÜSTEEMI SEADED ... 4

3. NUPUD VORMIDEL ... 5

3.1 Uue rea lisamine ... 6
3.2 Vormil andmete kustutamine ... 7
3.3 Sorteerimine ... 7

4. VALIKUD MENÜÜDES ... 8

5. ARHIIVIMOODUSTAJA KIRJELDAMINE ... 8

5.1 Arhiivimoodustaja kirjeldamine käsitsi ... 9
5.2 Arhiivimoodustaja loomine XML-faili või varasema projekti baasil ... 10
5.3 Arhiivi- ja allarhiivimoodustaja andmete täiendamine ... 11

6. ARHIVEERIMISPROJEKTI KIRJELDAMINE ... 11

6.1 Uue arhiveerimisprojekti algatamine ... 11
6.2 Arhiveerimisprojekti andmete täiendamine ... 13
6.3 Arhiveerimisprojekti kopeerimine ... 13

7. ARHIIVISKEEMI METAANDMETE KIRJELDAMINE ... 13

7.1 Arhiivi metaandmed ... 13
7.2 Funktsiooni metaandmed ... 15
7.3 Sarja metaandmed ... 16

8. SARJA/FUNKTSIOONI METAANDMETE LAADIMINE UAMI ... 17

8.1 Imporditud sarja/funktsiooni andmete sidumine arhiveerimisprojektiga ... 19
8.2 Sarja/funktsiooni metaandmete teistkordne import ... 20

9. ARHIIVISKEEMI AUTOMAATNE LOOMINE ... 20

9.1 Imporditud ainese andmete sidumine arhiveerimisprojektiga ... 21
9.2 Arhiveeritava ainese metaandmete teistkordne import ... 22

10. ARHIVEERITAVA AINESE (SÄILIKUTE/DOKUMENTIDE/FAILIDE) METAANDMETE LAADIMINE UAMI ... 22

10.1 Imporditud failide konverteerimine ... 23
10.2 Imporditud ainese andmete sidumine arhiveerimisprojektiga ... 24
10.3 Arhiveeritava ainese metaandmete teistkordne import ... 24

11. ARHIVEERITAVA AINESE METAANDMETE KIRJELDAMINE ... 24

11.1 Säiliku metaandmed ... 24
11.2 Arhivaali metaandmed ... 25
11.3 Faili metaandmed ... 26

12. ARHIVEERIMISPROJEKTI VALIDEERIMINE ... 28

13. ARHIIVISKEEMI EDASTAMINE AVALIKKU ARHIIVI KINNITAMISEKS ... 30

13.1 Andmete edastamine X-tee abil ... 30
13.2 Andmete salvestamine andmekandjale ... 31

14. ARHIVAALIKAPSLI VAATAMINE ... 31

15. ARHIIVISKEEMIDE VÕRDLEMINE ... 34

16. OTSING ... 35

17. TEGEVUSTE TAGASI VÕTMINE ... 37

18. ANDMETE TRÜKKIMINE ... 38

19. METAANDMETE/KIRJELDUSTE JA FAILIDE VARUNDAMINE NING TAASTAMINE ... 38

20. UAMI VIGADE RAPORTI KOOSTAMINE 39
21. FAILIDE ANALÜÜSIMINE 39
22. FAILIDE KORDUVUSE KONTROLLIMINE 39
23. PROJEKTI IMPORTIMINE TAGASI UAMI 40

1. Üldine sissejuhatus

UAMi eesmärk on lihtsustada tarkvaralise vahendina dokumentide ja nende kirjelduste hõlmamist asutuse elektroonilisest dokumendihaldussüsteemist (EDHS), nende viimist nõuetele vastavale kujule ning arhiiviväärtusega arhivaalide edastamist avaliku arhiivi.

Kasutatud mõisted

Arhiivimoodustaja – juriidiline või füüsiline isik, kelle tegevuse käigus tekivad ja ladestuvad dokumendid, mis moodustavad arhiivi
Arhiiv – arhiivimoodustaja tegevuse käigus loodud või saadud dokumentide terviklik kogum
Projekt – edastamiseks mõeldud objektide kogum (arhiiviskeem ja arhivaalid)
Avalik arhiiv – Rahvusarhiiv ja selle allüksused
Tähis – viitekood, mis moodustatakse UAMi siseselt
Migreerimine – faili viimine arhiivivormingusse
Valideerimine – andmete õigsuse kontroll
Metaandmed – andmed andmete kohta, nt faili nimi, omanik, maht
Arhiivivorming – digitaalsete failide pikaajalisel säilitamisel kasutatav failivorming, Eestis tuleb lähtuda Rahvusarhiivi digitaalarhiivinduse strateegias ja arhiivieeskirjas esitatud arhiivivormingute loetelust
Arhiiviskeem – arhiveeritava ainese hierarhiliselt järgnev struktuur: arhiiv > allarhiiv > funktsioon > sari > allsari
Arhivaalikapsel – arhivaali ja tema metaandmete kapsel, mis on mõeldud säilitamiseks Rahvusarhiivi digitaalarhiivis

2. Süsteemi seaded

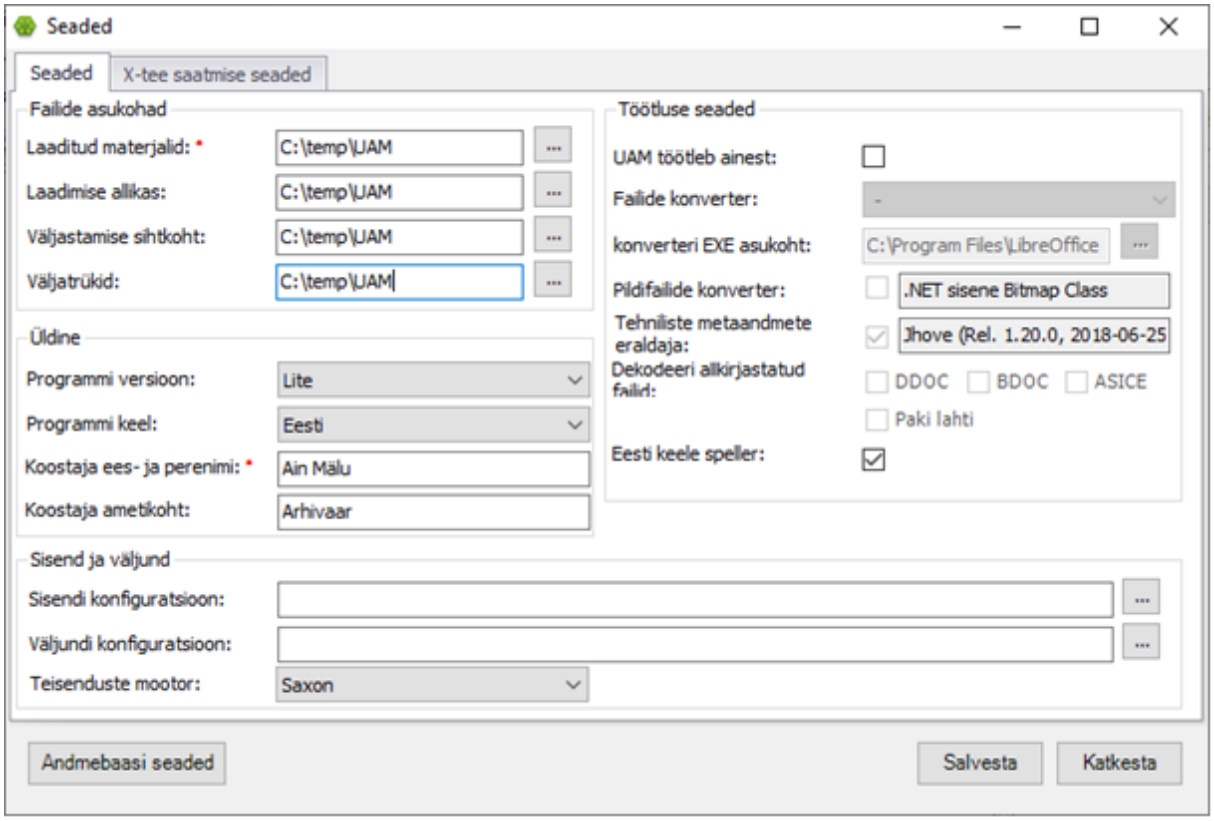

Joonis 1. Süsteemi seaded

UAMi kasutamiseks peavad olema määratud süsteemi seaded. Esmane seadistamine tehakse juba süsteemi paigaldamisel ja UAMi esmasel käivitamisel. Kui hiljem on vajalik seadeid

muuta või täiendada, siis tuleb avada Fail menüü ning valida Seaded. Täpsemalt on välju kirjeldatud UAMi paigaldusjuhendis.

3. Nupud vormidel

Igal vormil on oma komplekt nuppe, kuid osad nupud korduvad ja nende funktsionaalsus on üle süsteemi sama (Salvesta, Kustuta, Prindi, Märgi).
Salvesta ja **Prindi** nupud on alati aktiivsed (kui vorm on korra salvestatud) ja neid saab vajutada. Teised nupud võivad mõnel juhul olla mitteaktiivsed, kui vastav tegevus ei ole lubatud (näiteks arhiivimoodustajat ei tohi kustutada, kui selle alla on loodud vähemalt üks arhiveerimisprojekt). Nuppude mitteaktiivsuse juhud on seletatud iga vormi juures eraldi.

Salvesta – vorm salvestatakse. Eelnevalt peavad olema täidetud kohustuslikud väljad (tähistatud *).

Lisa allarhiivimoodustaja – avaneb vorm allarhiivimoodustaja lisamiseks. Arhiivimoodustaja vorm peab olema eelnevalt salvestatud.

Lisa projekt – avaneb vorm projekti lisamiseks. Arhiivimoodustaja vorm peab olema eelnevalt salvestatud. Korraga saab olla avatud vaid üks projekt.

Kopeeri projekt –võimalus projekti kopeerimiseks.

Prindi – võimalus printida ekraaniinfot. Vorm peab olema eelnevalt salvestatud.

Kustuta – avatud objekt ja tema alamad kustutatakse. Vorm peab olema eelnevalt salvestatud.

Lisa allarhiiv – avaneb vorm allarhiivi lisamiseks. Arhiivi (või eelnev) vorm peab olema eelnevalt salvestatud.

Lisa funktsioon – avaneb vorm funktsiooni lisamiseks. Arhiivi vorm peab olema eelnevalt salvestatud.

Vali AM funktsioon – võimaldab lisada arhiivimoodustaja juures kirjeldatud funktsioone loodavasse arhiiviskeemi.

Lisa allfunktsioon – avaneb vorm allfunktsiooni lisamiseks. Funktsiooni vorm peab olema eelnevalt salvestatud.

Lisa sari – avaneb vorm sarja lisamiseks. (All)funktsioon peab olema eelnevalt salvestatud.

Lisa allsari – avaneb vorm allsarja lisamiseks. Sari peab olema eelnevalt salvestatud.

Lisa säilik – avaneb vorm säiliku lisamiseks. Projekt peab olema kinnitatud olekus ja (all)sari peab olema salvestatud.

Loo seos – luuakse seos eelnevalt märgistatud ja valitud objekti vahel. Seose loomisel tuleb sisestada ka loomise põhjuse (väli „Kirjeldus“). Valitud objekti tegevuste ajalukku lisatakse sisestatud kirjeldus.

Liida – menüüpunkt on nähtaval siis, kui mõni teine sama tüüpi objekt on märgistatud. Liita saab vaid sama tüüpi objekte või objekti ja selle allobjekti.

Lisa alluvaks – märgistatud kirje tõstetakse valitud kirje alluvaks.

Märgi – valitud objekt märgistatakse.

Lae uus fail – nupp kuvatakse ainult faili vormil. Imporditud, kuid mitte arhiivivormingus olev fail on võimalik asendada uue failiga.

Ava fail – nupp kuvatakse ainult faili vormil. Faili saab avada süsteemis vaikimisi määratud tarkvaraga.

Salvesta fail andmekandjale – nupp kuvatakse ainult faili vormil. Faili saab salvestada andmekandjale.

Katkesta töö vormil – kuvatakse küsimus „Kas oled kindel, et soovid töö vormil katkestada?“ ning positiivsel vastusel salvestamata muudatused vormil tühistatakse.

Ava fail – nupp kuvatakse arhivaali kapsli sisu vaatamisel faili vormil. Faili saab avada.

3.1 Uue rea lisamine

Uue rea lisamiseks on kaks moodust:

- salvestades terve vormi (vali nupp **Salvesta**),
- vajutades klaviatuuril **Enter** klahvi.

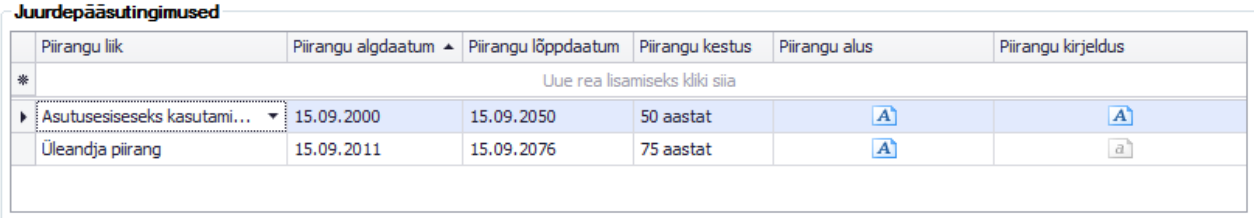

Suure A-tähega märgistatud väljad (nt Piirangu alus) sisaldavad tavapärasest pikemaid kirjeldusi, mida on võimalik näha vastavale ikoonile klõpsates.
Väikese A-tähega märgistatud väljad on tühjad, aga võimaldavad sisestada tavapärasest pikemaid kirjeldusi.

Kui kohustuslikud väljad on täitmata, siis süsteem teavitab sellest: kuvab hoiatuse ja märgistab punase märgiga täitmata kohustuslikud väljad.

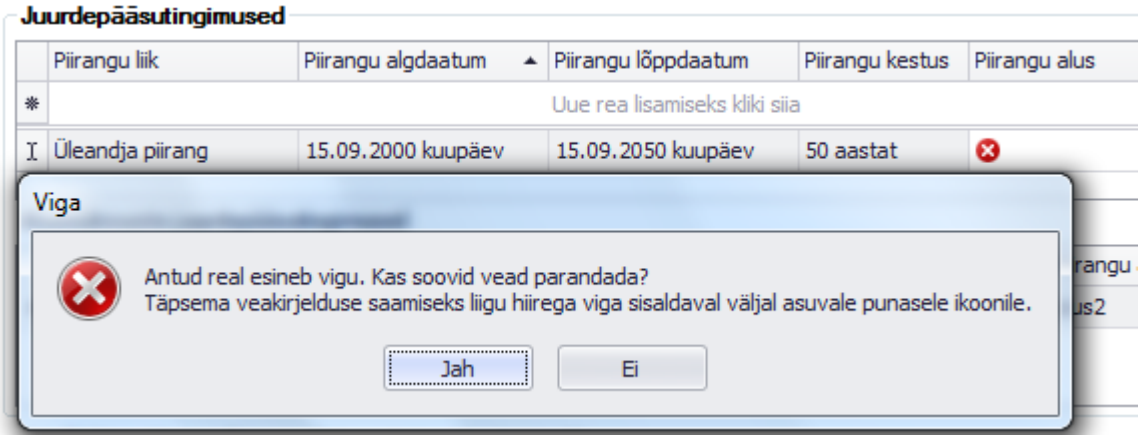

Kui hoiatusaknas vajutada **Jah**, siis saab andmeid parandada. Vea täpsema kirjelduse saab siis, kui minna hiirega punase märgiga ikooni peale.

Kui hoiatusaknas vajutada **Ei**, siis kustutakse terve rida (mitte ainult see osa, mis jäi sisestamata).

3.2 Vormil andmete kustutamine

Vormil ridade kustutamiseks tuleb klikkida hiirega rea peale, mida soovite kustutada ja vajutada klaviatuuril **Delete** klahvi.

3.3 Sorteerimine

Vormil ühe ploki piires on võimalik andmeid sorteerida, selleks tuleb vajutada veeru pealkirjale.

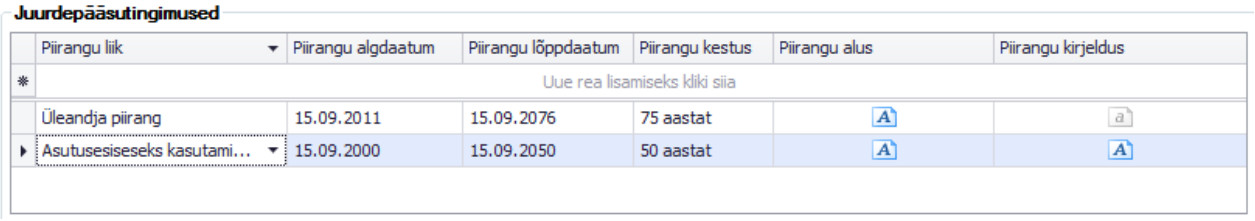

Veeru juurde, mille järgi andmeid sorteeritakse, ilmub nooleke.

Hiire parema klahviga on võimalik välja kutsuda erinevaid sorteerimisvõimalusi.

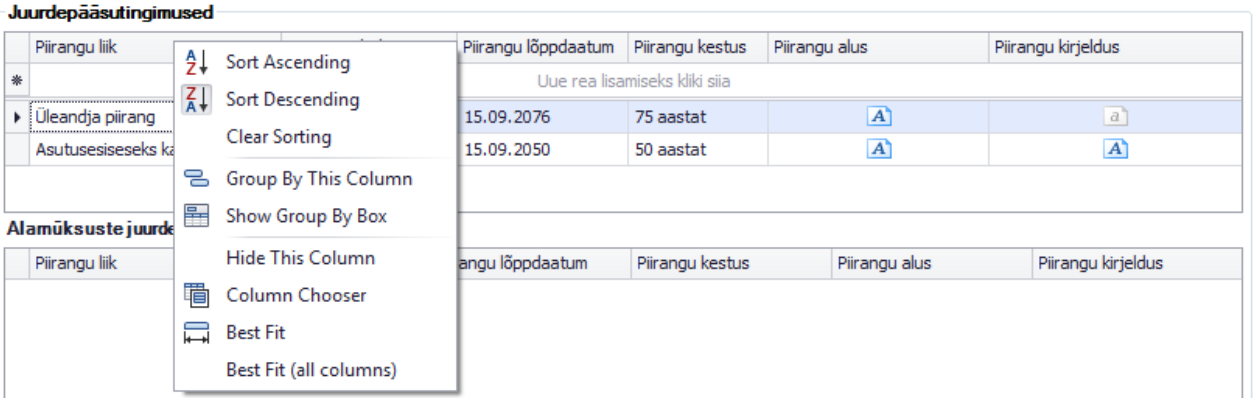

- **Sort Ascending** – ridu sorteeritakse veeru sisu järgi a>z.
- **Sort Descending** – ridu sorteeritakse veeru sisu järgi z>a.
- **Clear Sorting** – eemaldatakse eelnevalt tehtud sorteeringuid.

- **Group By This Column** – andmed grupeeritakse valitud veeru järgi.
- **Group By Box** – andmed grupeeritakse mitme veeru järgi.
- **Column Chooser** – veergude liigutamise võimalus.
- **Best Fit** – süsteem määrab veergude laiuse vastavalt veergudes olevale infole (et see paremini mahuks ekraanile).

Sorteerimine on ainult visuaalne ja ei kandu väljatrükkidele.

4. Valikud menüüdes

Kataloogipuu kohal on järgmised valikud:

- **Laienda harud** – ikooni klikkides avatakse kataloogipuus aktiivse harud
- **Laienda kõik harud** – ikooni klikkides avatakse kataloogipuu kõik harud
- **Koonda harud** – ikooni klikkides koondatakse kataloogipuus aktiivse harud
- **Koonda kõik harud** – ikooni klikkides koondatakse kataloogipuu kõik harud

Kataloogipuu näide:

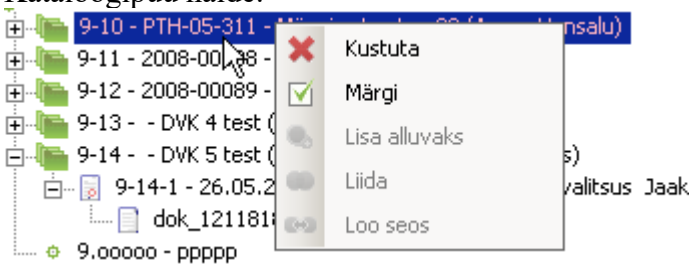

Pluss-märki klikkides avatakse kataloogipuu ning kuvatakse objekti alamelemente.

Parema hiireklahviga nime peale vajutamine avab lisamenüü:

- **Kustuta** – menüüs märgistatud objektid (ja tema alamad) kustutatakse. NB! Süsteem ei pruugi kustutada objekti, mis on lahti, vaid ainult menüüs valitud objektid. NB! Faile ei saa kunagi käsitsi kustutada.
- **Märgi** – valitud objekt(id) märgistatakse.
- **Lisa alluvaks** – märgistatud kirje tõstetakse valitud kirje alluvaks.
- **Liida** – menüüpunkt on nähtaval siis, kui mõni teine sama tüüpi objekt on märgistatud. Liita saab vaid sama tüüpi objekte või siis objekti ja selle allobjekti.
- **Loo seos** – luuakse seos eelnevalt märgistatud ja valitud objekti vahel. Valitud objekti tegevuste ajalukku lisatakse sisestatud kirjeldus.

Kataloogipuus mitme objekti valimiseks hoia all klaviatuuri **Ctrl** klahvi üksikute objektide või **Shift** klahvi järjest mitme objekti valimiseks.

5. Arhiivimoodustaja kirjeldamine

Arhiivimoodustajat saab kirjeldada nii käsitsi, Rahvusarhiivist saadud XML-kujul kirjelduse kui ka varasema projekti importimise teel.
Kui UAMis ei ole ühtegi arhiivimoodustajat kirjeldatud, siis pakutakse UAMi avamisel võimalust arhiivimoodustaja lisamiseks. Kui kasutaja seda kohe ei tee, siis saab arhiivimoodustajaid lisada ka hiljem UAMi **Fail** menüü kaudu.

5.1 Arhiivimoodustaja kirjeldamine käsitsi

Ava **Fail** menüüs **Lisa arhiivimoodustaja**.

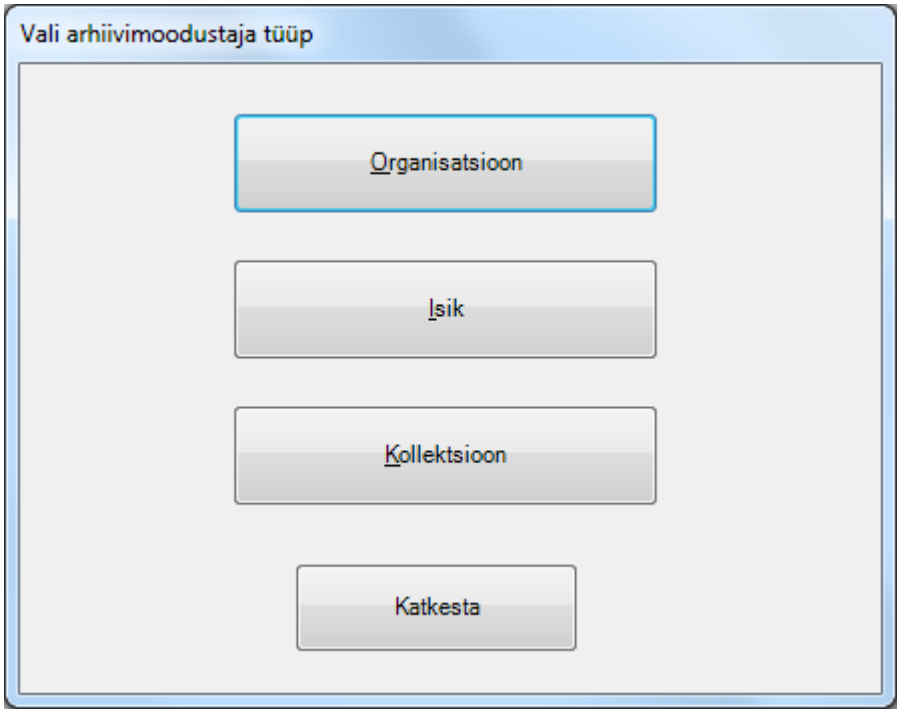

Joonis 2a. Arhiivimoodustaja andmete vormi lisamise valik

Avaneb aken moodustaja andmete lisamiseks sobiva tüübi valimiseks. Vastavalt valikule muutuvad ka kirjelduselementide nimed arhiivimoodustaja kuval. Valides „Organisatsioon“ ilmub järgnev vorm.

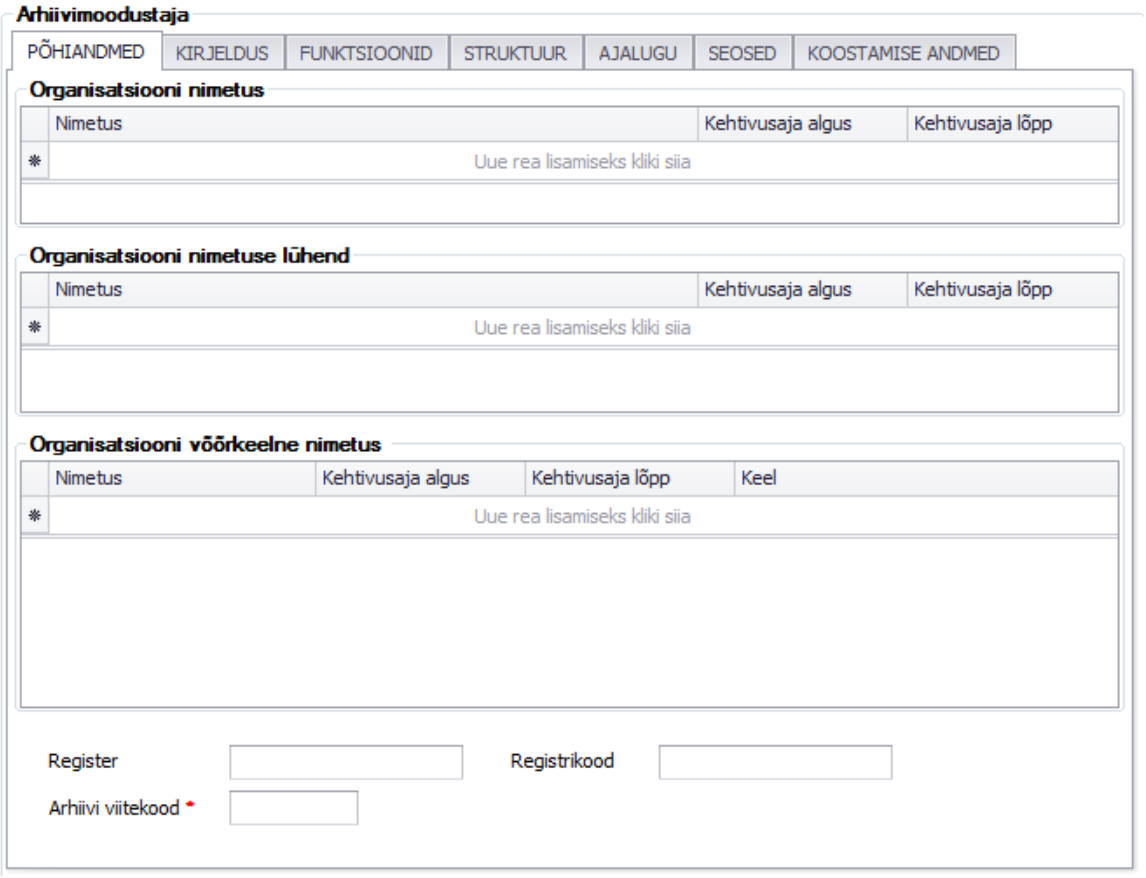

Joonis 2b. Arhiivimoodustaja andmete lisamise vorm

NB! Kirjeldused on jaotatud (kõikide kirjeldusüksuste puhul) mitmele vahelehele – kõik kohustuslikud elemendid ei ole esilehel.
Andmete salvestamiseks ei pea kõik kohustuslikud väljad (märgistatud *) olema kohe täidetud. Täitmata kohustuslike väljade kohta antakse hoiatus, kuid lubatakse siiski pooleliolev kirjeldus ära salvestada. Puuduvad kirjeldused tulevad hiljem välja ka projekti valideerimise käigus (vt lk 28).

Mitteaktiivsed nupud vormil on:

- Kõik, v.a **Salvesta ja Katkesta**, kui arhiivimoodustaja ei ole salvestatud.
- Kõik, v.a **Katkesta** ja **Prindi**, kui arhiveerimisprojekt on märgitud kinnitatuks.
- **Lisa allarhiivimoodustaja** alati, kui tegu on allarhiivi moodustaja vormiga.
- **Kustuta**, kui kirjega on seotud projekt või allmoodustaja.

5.2 Arhiivimoodustaja loomine XML-faili või varasema projekti baasil

1) Ava **Fail** menüüs **Lisa arhiivimoodustaja XML'ist**. Avaneb brauseri aken faili määramiseks.

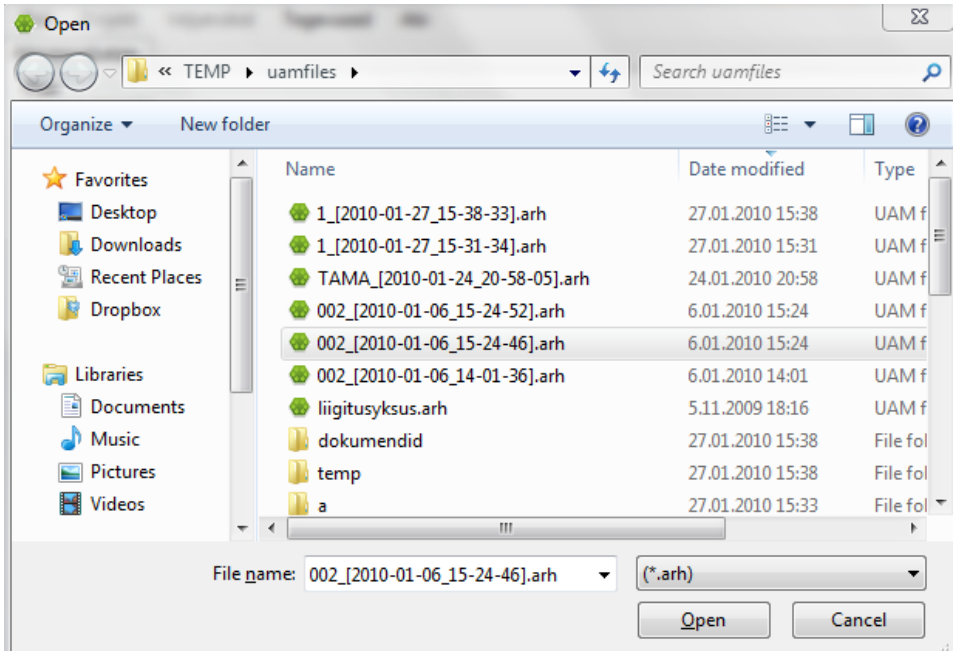

Joonis 3. Arhiivimoodustaja lisamine XML-faili baasil

Määra imporditava faili asukoht, vali see fail ja vajuta **Open.** Kui XML(ARH-fail) on korrektne, siis arhiivimoodustaja üldisele kuvale tekib lisatav arhiivimoodustaja (koos allmoodustaja(te)ga).

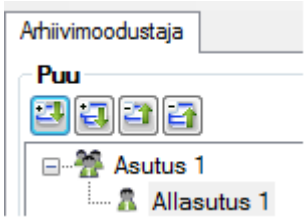

Joonis 4. Arhiivimoodustaja üldine kuva

2) **Fail** menüü **Impordi arhiivimoodustaja ja projekt** käsk toimib samamoodi, aga lisaks arhiivimoodustajale imporditakse ka kogu ülejäänud projekt (k.a. arhivaalid).

5.3 Arhiivi- ja allarhiivimoodustaja andmete täiendamine

Arhiivimoodustaja andmete täiendamine on võimalik seni, kuni arhiiviskeem (vt Uue arhiveerimisprojekti algatamine) on kinnitamata olekus. Kui arhiiviskeem on kinnitatud, siis vorm on lukus ning andmeid muuta ei saa.

Moodustaja andmete täiendamiseks tuleb vajutada arhiivimoodustaja üldisel kuval (vasakus menüüs) arhiivimoodustaja nime peale, paremas aknas avaneb arhiivimoodustaja vorm.

6. Arhiveerimisprojekti kirjeldamine

Projekt UAMi kontekstis on üleandmisele kuuluvate dokumentide edastamine avalikku arhiivi.

6.1 Uue arhiveerimisprojekti algatamine

Uue projekti loomiseks tuleb vajutada arhiivimoodustaja või allarhiivimoodustaja kuval nuppu **Lisa projekt**. Avaneb vorm projekti andmete sisestamiseks.

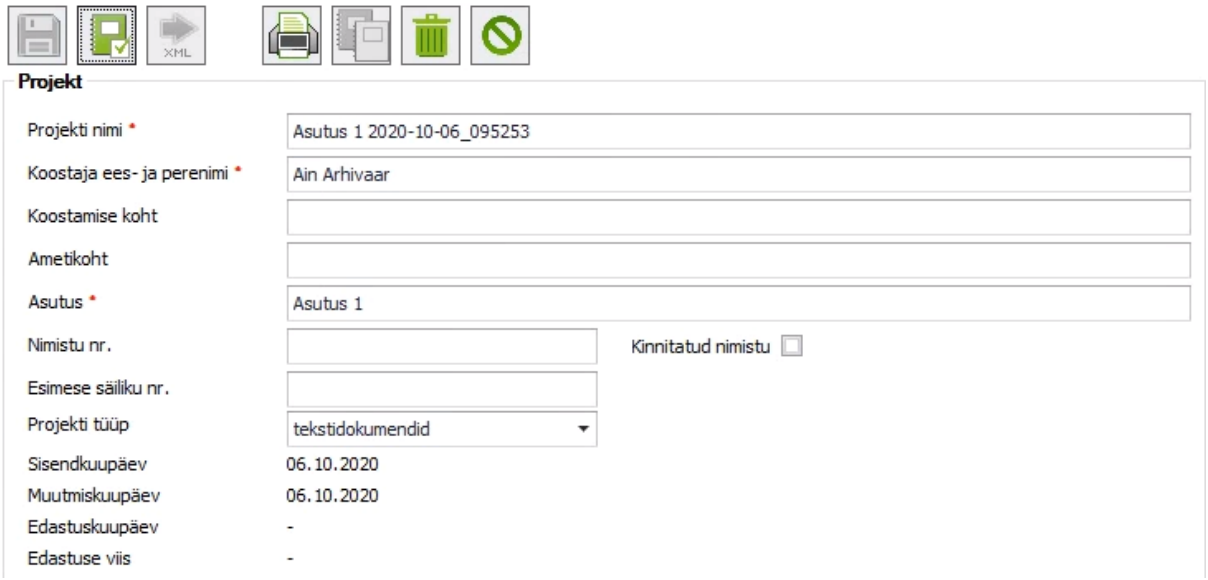

Joonis 5. Projekti lisamise kuva

Kuupäevi ei ole võimalik käsitsi sisestada, need väljad täidab süsteem automaatselt:

- **Sisendkuupäev** – projekti loomise kuupäev.
- **Muutmiskuupäev** – projekti viimane muutmise kuupäev.
- **Edastuskuupäev** – projekti viimase edastuse kuupäev.
- **Edastuse viis** – projekti edastuse täpsem kirjeldus.

Projekti staatuse valik mõjutab UAMi edaspidist käitumist (kusjuures käitumine on erinev LITE ja standardversioonis).

LITE versioonis puudub projekti staatus ja seetõttu puuduvad projekti staatusest tulenevad piirangud.

- Arhiivimoodustaja andmete muutmine.
    - Standardversioonis saab arhiivimoodustaja andmeid muuta ainult siis, kui arhiivimoodustaja kõikide projektide staatused on „Arhiiviskeem kinnitamata“ või „Projekt edastatud“.
- Arhiiviskeemi muutmine.
    - Standardversioonis saab arhiiviskeemi saab muuta ainult siis, kui projekti staatus on "Arhiiviskeem kinnitamata".
- Säilikute muutmine, sh arhivaalide haldamine säilikutes.
    - Standardversioonis saab säilikuid lisada ja liita, imporditud dokumente säilikutesse lisada, dokumente säilikutest kustutada ainult siis, kui projekti staatus on "Arhiiviskeem kinnituse ootel" või "Arhiiviskeem kinnitatud".
- Arhiiviskeemi üksuste väljade kohustuslikkuse kontrollimine vastab standardversiooni kontrollidele projekti staatuse „Arhiiviskeem kinnitamata“ korral.
- Üksuste väljade kohustuslikkuse osas on valideerimisreeglid LITE versioonis samad kui standardversioonis. Valideerimisel väljade kohustuslikkuse kontrollimisel ei ole projekti staatus oluline.

Mitteaktiivsed nupud vormil on:

- **Ava**, **Edasta**, **Prindi**, **Kopeeri, Kustuta**, kui projekt ei ole salvestatud.

6.2 Arhiveerimisprojekti andmete täiendamine

Arhiveerimisprojekti andmete täiendamiseks tuleb vajutada arhiivimoodustaja üldisel kuval (vasakus menüüs) projekti nime peale, paremas aknas avaneb projekti vorm.

6.3 Arhiveerimisprojekti kopeerimine

Uut arhiveerimisprojekti on võimalik algatada ka olemasoleva projekti kopeerimisega. Kopeerimiseks vajuta arhiivimoodustaja kuval nuppu **Kopeeri projekt**, avatakse vorm projekti kirjeldamiseks. Kuna tegemist on uue projektiga, siis tuleb kuval olevad väljad küsitud andmetega täita ja vajutada **Salvesta** nuppu.

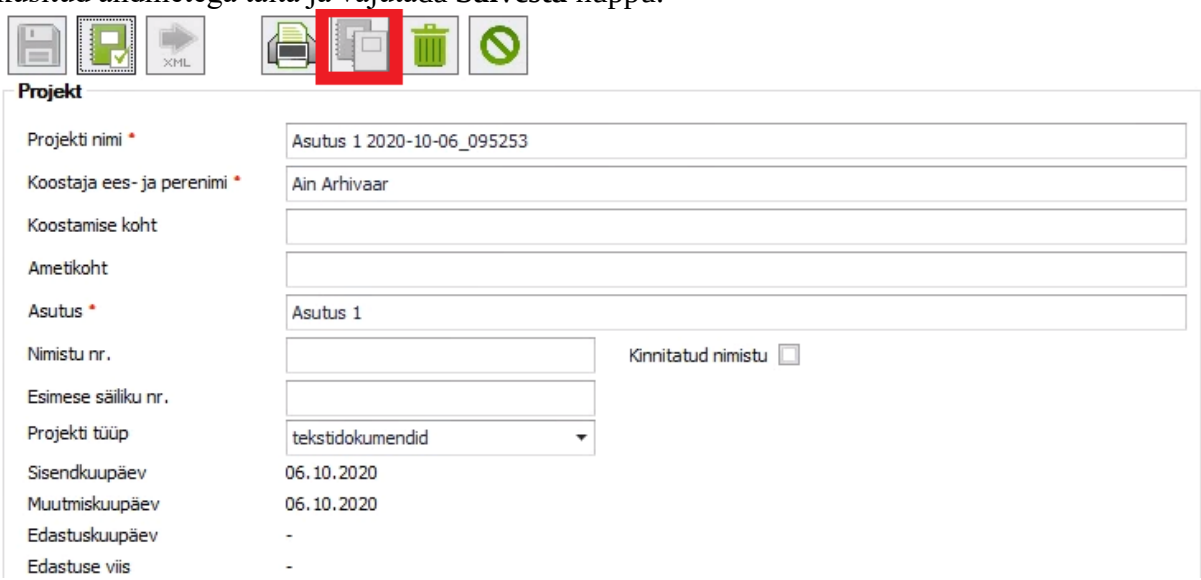

Pärast vormi salvestamist tekib arhiivimoodustaja üldisel kuval uue, kopeeritud projekti valik.

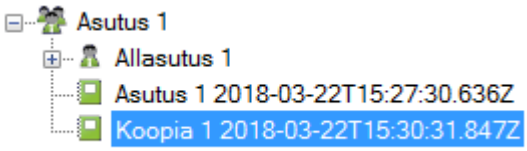

Uuele projektile kopeeritakse valitud arhiveerimisprojektist kõik andmed kuni sarjadeni.

7. Arhiiviskeemi metaandmete kirjeldamine

Arhiiviskeemi metaandmete sisestamiseks on kolm viisi:

- Kasutaja tekitab UAM'is funktsioonid ning sarjad käsitsi sisestades andmeid vastavatel kuvadel
- Kasutaja impordib sarjad ning funktsioonid asutuse dokumendihaldussüsteemist (vt ptk 8 Sarja/funktsiooni metaandmete laadimine UAMi).
- Kasutaja impordib arhiiviskeemi XMList (vt ptk Arhiiviskeemi)

7.1 Arhiivi metaandmed

Arhiivi metaandmete kirjeldamiseks tuleb avada kõigepealt projekt (arhiivimoodustaja projekti vormil nupp **Ava**), seejärel vajutada arhiivistruktuuri üldisel kuval arhiivi nime peale, avaneb metaandmete kirjeldamise vorm.
Uue allarhiivi lisamiseks tuleb (all)arhiivi vormis klikata nuppu **Lisa allarhiiv.**

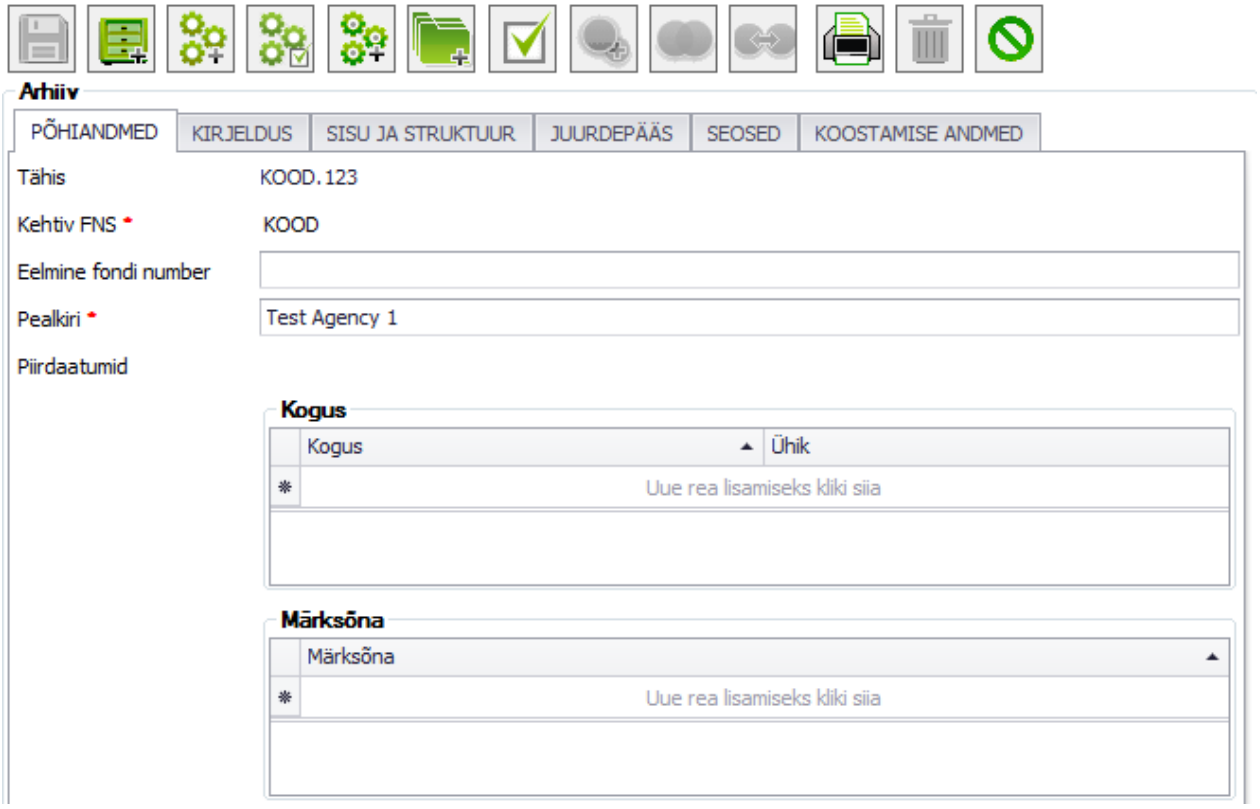

Joonis 6. Arhiivi metaandmed

Tegevuste tabelit ei ole võimalik ise täita, sinna jõuavad andmed automaatselt, kui objekte liidetakse, lisatakse alluvaks, kustutatakse. Näide: kui liidetakse kaks funktsiooni üheks, siis uue funktsiooni tegevuste tabelisse lisatakse järgmine tegevus: Liideti funktsioon: 1.1.1 Funktsiooni_Nimi.

Mitteaktiivsed nupud vormil on:

- Kõik, v.a **Salvesta ning Katkesta**, kui lisatakse uus allarhiiv ja kuva ei ole salvestatud.
- Kõik, v.a **Salvesta, Märgista** ja **Prindi**, **Katkesta** kui arhiveerimisprojekt on märgitud kinnitatuks.
- **Loo seos**, kui ühtegi teist objekti ei ole märgistatud.
- **Liida**, kui ühtegi sama tüüpi objekti ei ole märgistatud.
- **Lisa alluvaks**, kui ühtegi sarja/funktsiooni ei ole märgistatud.

7.2 Funktsiooni metaandmed

Olemasoleva funktsiooni metaandmete kirjeldamiseks tuleb vajutada arhiivistruktuuri üldisel kuval funktsiooni nime peale, avaneb metaandmete kirjeldamise vorm.
Uue funktsiooni loomiseks tuleb klikata (all)arhiivi vormis nuppu **Lisa funktsioon**.

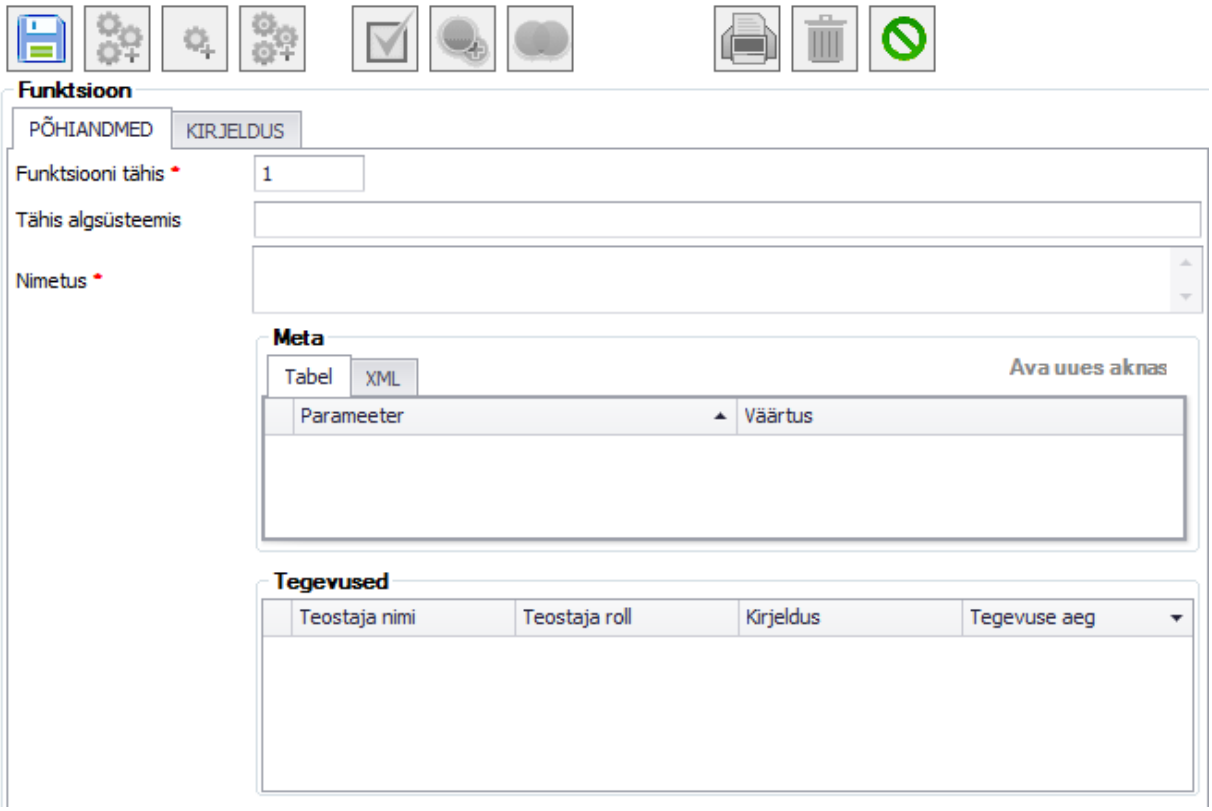

Joonis 7a. Funktsiooni metaandmed

Andmete salvestamiseks peavad minimaalselt olema täidetud kohustuslikud väljad (märgistatud *).

Kui arhiivimoodustaja juures on soovitud funktsioon juba kirjeldatud, siis seda saab lisada projekti, kui vajutada arhiivi real hiire paremat nuppu ja valida „Vali AM funktsioon“ või klõpsata vastaval ikoonil.

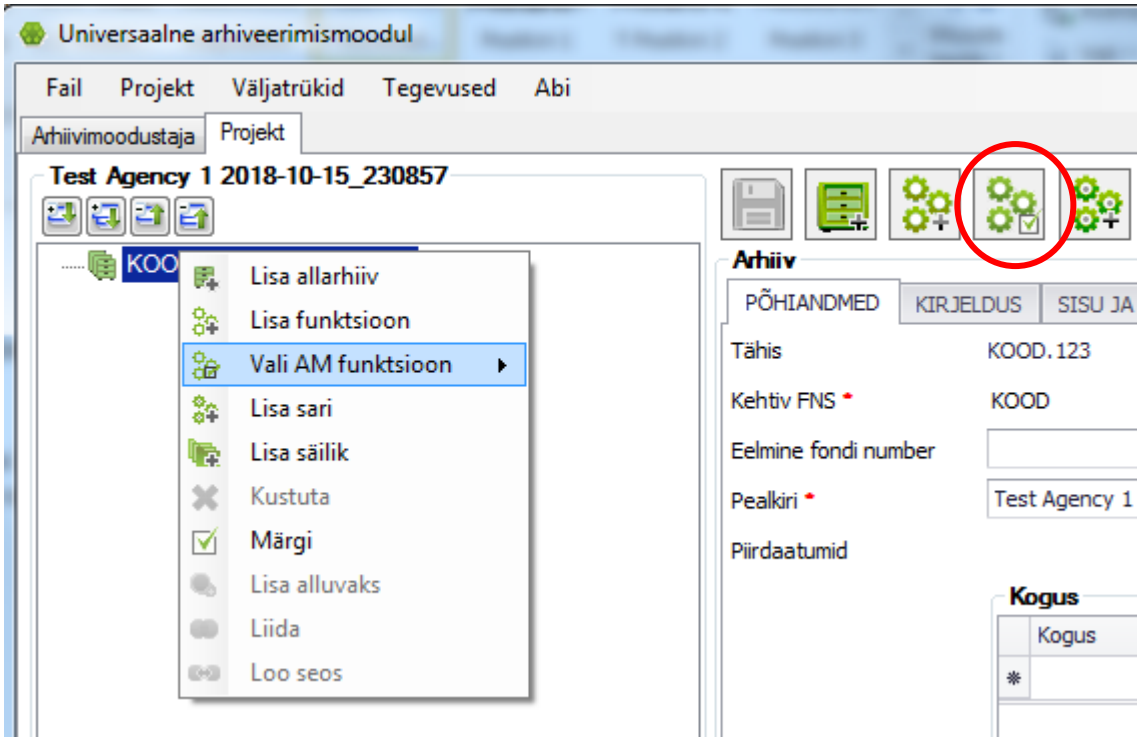

Joonis 7b. Funktsiooni lisamine

Volituste tabelisse saab volitusi lisada kahel viisil: 1) lisades rippmenüü abil neid volitusi, mis olid kirjeldatud arhiivimoodustaja tasemel ja 2) sisestades uue volituse. Uue volituse sisestamisel lisandub see volitus automaatselt ka arhiivimoodustaja tasemele. Iga volitus saab olla vaid ühe korra lisatud (kõiki volitusi välju arvestades).

Tegevuste tabelit ei ole võimalik ise täita, sinna jõuavad andmed automaatselt, kui objekte liidetakse, lisatakse alluvaks, kustutatakse. Näide: kui liidetakse kaks funktsiooni üheks, siis uue funktsiooni tegevuste tabelisse lisatakse järgmine tegevus: Liideti funktsioon: 1.1.1 Teine Funktsioon.

Mitteaktiivsed nupud vormil on:

- Kõik, v.a **Salvesta ning Katkesta**, kui funktsioon ei ole salvestatud.
- Kõik, v.a **Salvesta, Märgista**, **Katkesta** ja **Prindi** kui arhiveerimisprojekt on märgitud kinnitatuks.
- **Lisa funktsioon** alati, kui tegu on allfunktsiooni vormiga.
- **Loo seos**, kui ühtegi teist objekti ei ole märgistatud.
- **Liida**, kui ühtegi sama tüüpi objekti ei ole märgistatud.
- **Lisa alluvaks**, kui ühtegi sarja/funktsiooni ei ole märgistatud.

7.3 Sarja metaandmed

Olemasoleva sarja metaandmete muutmiseks vajuta arhiivistruktuuri üldisel kuval sarja nime peale.
Uue sarja lisamiseks vali **Lisa sari** (all)funktsiooni vormil. Mõlemal juhul avaneb metaandmete kirjeldamise vorm.

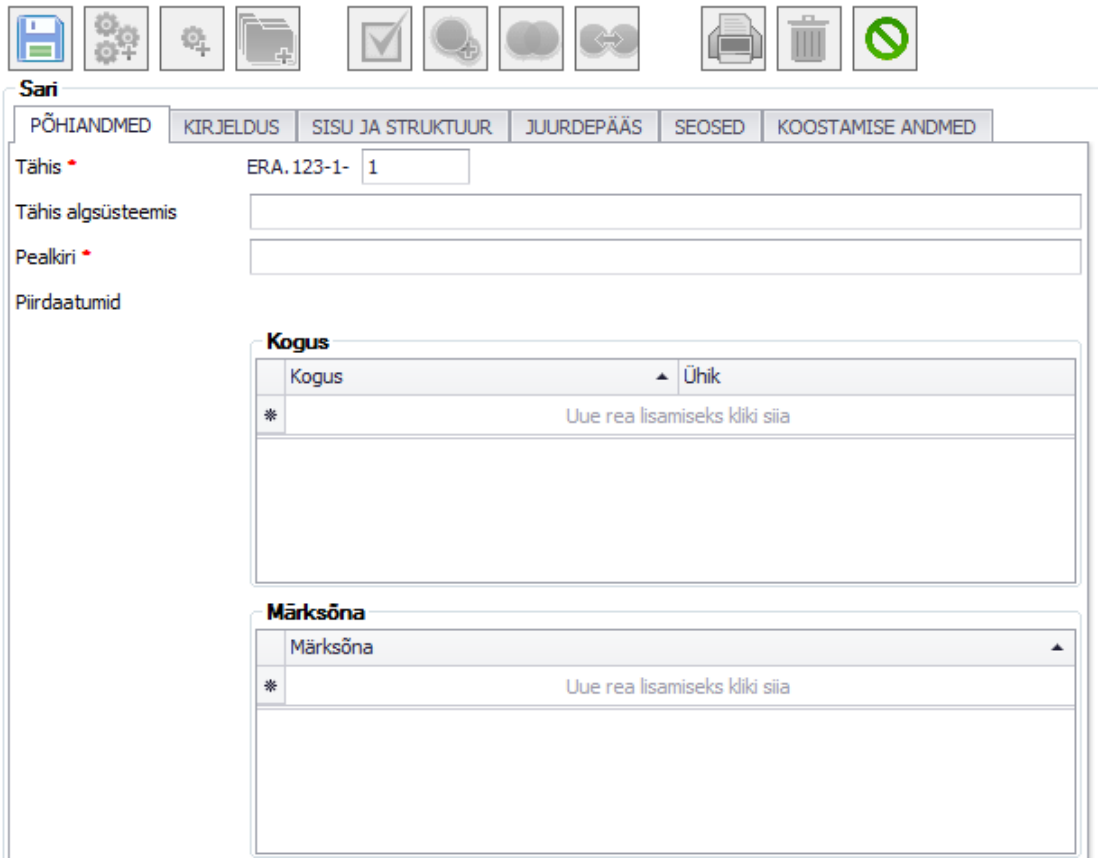

Joonis 8. Sarja metaandmed

Andmete salvestamiseks peavad minimaalselt olema täidetud kohustuslikud väljad (märgistatud *).

Tegevuste tabelit ei ole võimalik ise täita, sinna jõuavad andmed automaatselt, kui objekte liidetakse, lisatakse alluvaks, kustutatakse. Näide: kui liidetakse kaks sarja üheks, siis uuel sarjal lisatakse tegevuste tabelisse järgmine tegevus: Liideti sari: 1.1.1 Teine Sari.

Mitteaktiivsed nupud vormil on:

- Kõik, v.a **Salvesta ja Katkesta**, kui sari ei ole salvestatud.
- Kõik, v.a **Salvesta, Prindi, Lisa säilik, Märgista ning Katkesta**, kui arhiveerimisprojekt on märgitud kinnitatuks.
- **Lisa sari** alati, kui tegu on allsarja vormiga.
- **Lisa säilik**, kui arhiveerimisprojekt ei ole kinnitatud.
- **Loo seos**, kui märgistatud ei ole ühtegi teist objekti.
- **Liida**, kui märgistatud ei ole ühtegi sama tüüpi objekti.
- **Lisa alluvaks**, kui märgistatud ei ole ühtegi arhivaali.

8. Sarja/funktsiooni metaandmete laadimine UAMi

Metaandmete laadimiseks UAMi ava esialgu eelnevalt loodud projekt (vajuta projekti nime peale arhiivimoodustaja üldisel kuval) ning vali projekti menüüs **Ainese laadimine.** Järgmisena tee valik:

- **Üksikfailist** – saab valida ja laadida üksikut faili

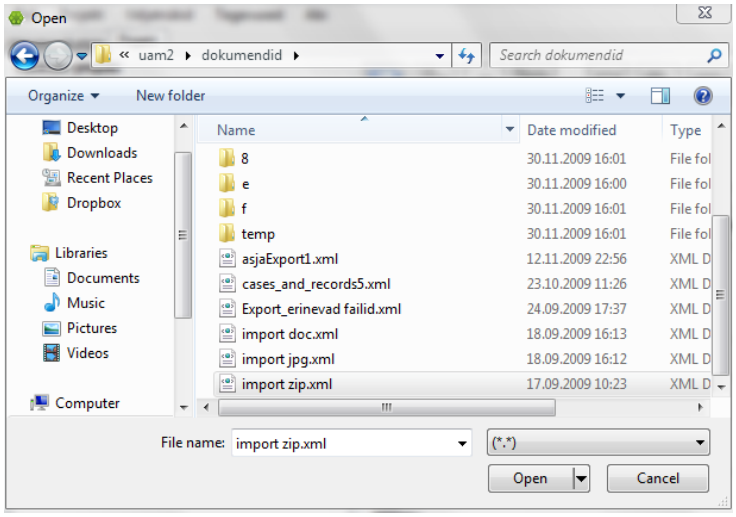

Joonis 9. Sarja/funktsiooni/ XMLi valimise kuva

või

- **Kataloogist** – saab laadida tervet kataloogi (joonis 10).

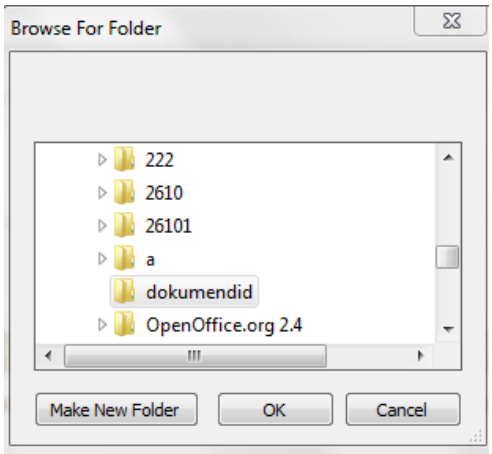

Joonis 10. Sarja/funktsiooni/.. XMLidega kataloogi valimise kuva

Importimiseks valitavas kataloogis ja selle alamkataloogides peavad kõik failid olema importimiseks sobivas formaadis. Kui leidub fail, mis ei ole sobilikus formaadis, siis import ebaõnnestub ja ühtegi faili UAM-i ei laadita. UAM kuvab veateate „Faili importimine ebaõnnestus. XML on vigase struktuuriga“.
Kui andmed on edukalt imporditud, siis esitatakse impordi raport ja **Import** aknasse ilmuvad andmed XMList, tekib nimekiri imporditud andmetest.

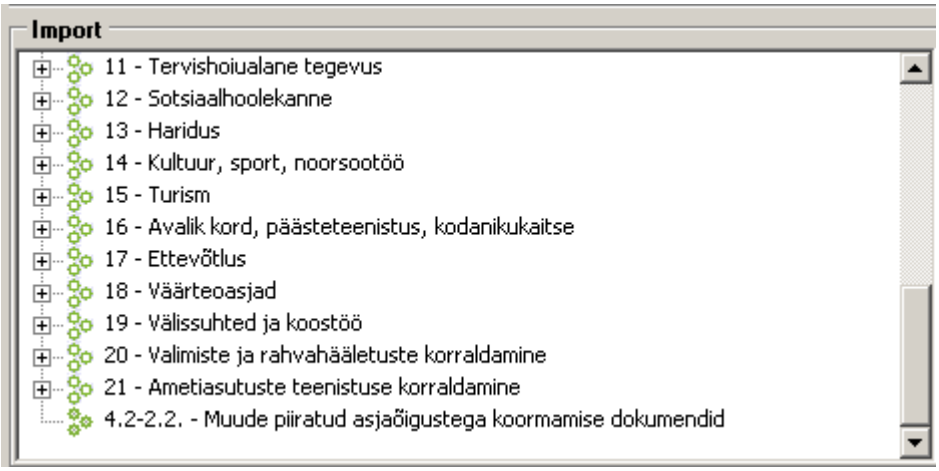

Joonis 11. Imporditud sarjad

Imporditud sarju/funktsioone on võimalik avada (klikkides nimele) täiendamiseks, avaneb metaandmete täiendamise vorm (vt ptk Arhiiviskeemi metaandmete kirjeldamine).

8.1 Imporditud sarja/funktsiooni andmete sidumine arhiveerimisprojektiga

Imporditud andmed tuleb projekti tõsta käsitsi. Projekti arhiiviskeem peab olema kinnitamata olekus.
Imporditud andmeid on võimalik *drag-and-drop* stiilis impordiaknast projektipuuse lohistada, kuid samuti saab kasutada lõika-kleebi stiilis lähenemist, selleks vali sari/funktsioon ja hiire parema klahviga vali **Märgi**.

- Mitme sarja/funktsiooni valimiseks tuleb valida kas käsk **Vali kõik** või hoida **Shift** (mitme objekti korraga märgistamiseks)/**Ctrl** (üksikute objektide märgistamiseks) klahvi all ja hiirega märgistada vajalikud sarjad/funktsioonid.

Sarja/funktsiooni kustutamiseks vali käsk **Kustuta**.

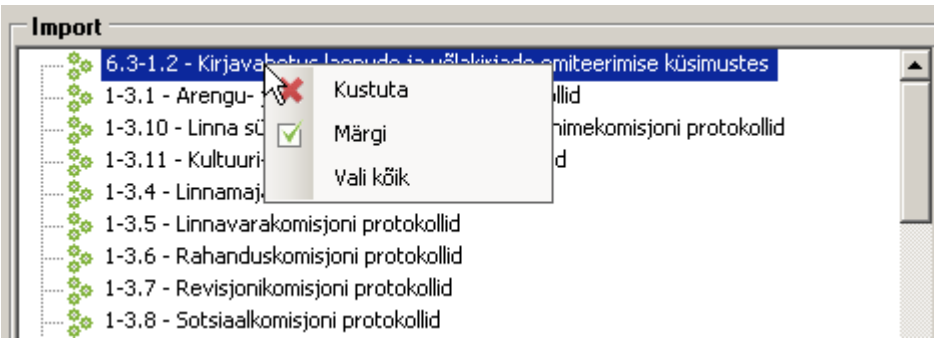

Joonis 12. Impordi aknas sarja valimine.

Kui sari/funktsioon on valitud, siis tuleb arhiivistruktuuri üldisel kuval leida koht, mille alla soovitakse valitud andmed tõsta. Järgmisena tuleb valida käsk **Lisa alluvaks.** Seejärel tõstetakse objektid projekti.

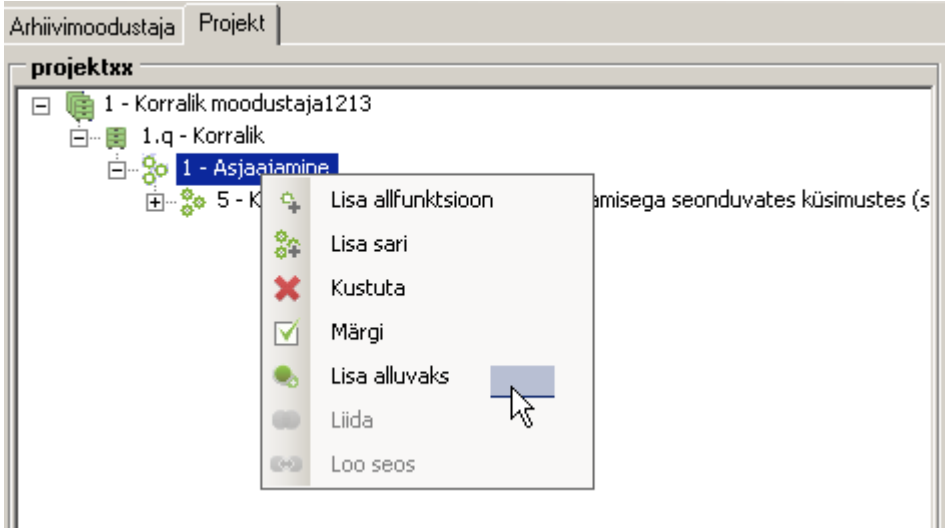

Joonis 13. Arhiivistruktuuri üldine kuva

8.2 Sarja/funktsiooni metaandmete teistkordne import

Kui laadida UAMi sarja/funktsiooni, mis on juba süsteemis olemas, siis kirjutatakse väljade väärtused üle.

9. Arhiiviskeemi automaatne loomine

Arhiiviskeemi saab automaatselt luua nii ARH-faili kui kataloogipuu põhjal.

ARH-faili põhjal

Ava arhiveerimisprojekt ning vali projekti menüüs **Ainese valimine -> Lae arhiiviskeem -> Üksikfailist (arh).**
Avaneb aken faili valimiseks.

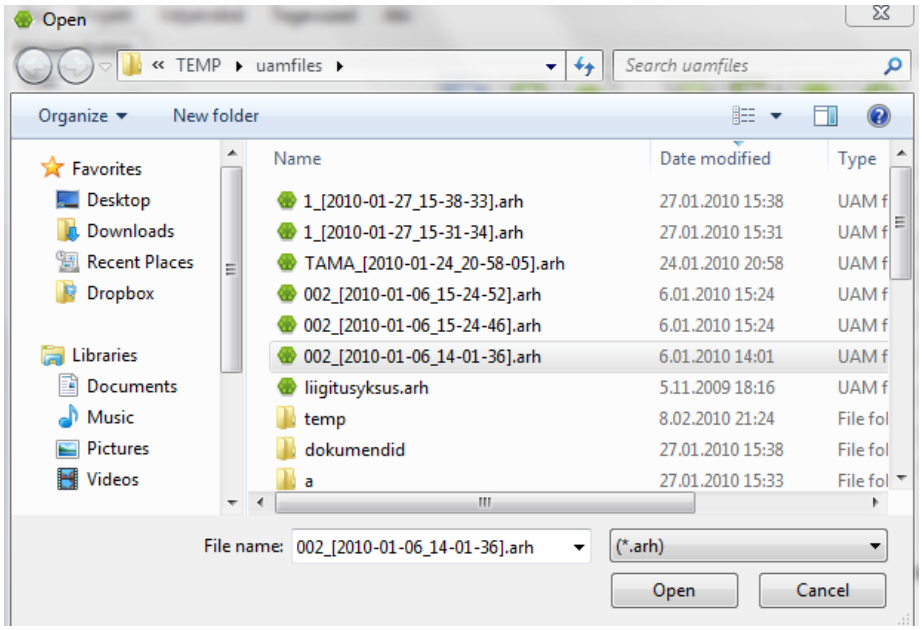

Joonis 14a. Arhiiviskeemi sisaldava ARH-faili valimise kuva

UAM kontrollib sisendiks saadud faili ning loeb failist funktsiooni ja sarja metaandmeid. Kui sisendfail on vigane, siis UAM kuvab veateate „XML on vigase struktuuriga“.

Kataloogipuu põhjal

Ava arhiveerimisprojekt ning vali projekti menüüs **Ainese valimine -> Lae arhiiviskeem -> Kataloogist**. Avaneb aken kataloogipuu juurtaseme, milles sisalduvad kaustad moodustaksid arhiiviskeemi tasemed, valimiseks.

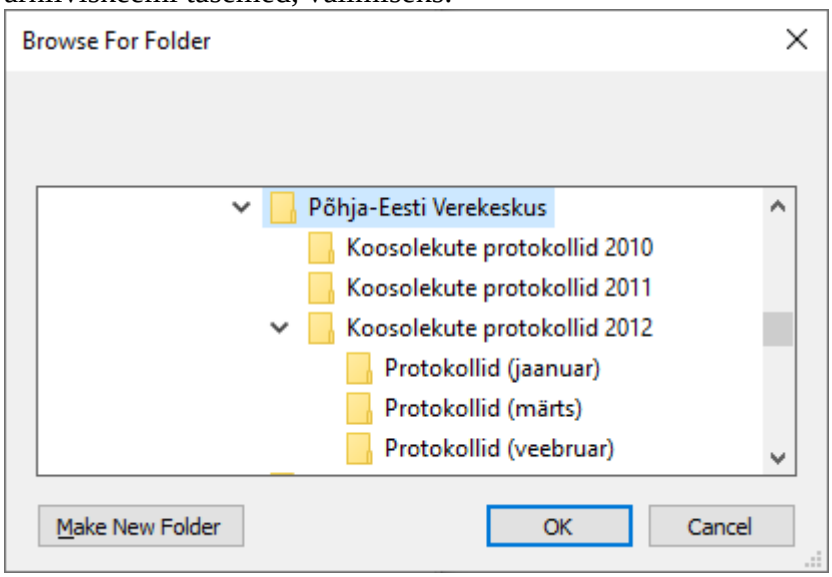

Joonis 14b. Kataloogid arhiiviskeemi moodustamiseks

Kataloogipuu põhjal automaatselt arhiiviskeemi loomise reeglid on järgnevad:

- Esimene kataloogi tase (juurtaseme all) on alati sari.
- Kõige viimane (sügavam) kataloog on alati säilik.
- Kui vahepeal on ka katalooge, siis need on all-sarjad.

Kui kataloogides on faile, siis neid saab arhiiviskeemi loomisel säilikutega siduda, kui avada arhiveerimisprojekt ning valida projekti menüüs **Ainese valimine -> Lae arhiiviskeem -> Kataloogist (koos failidega)**.

Sarnane kataloogist arhiiviskeemi lisamise võimalus ("**Lisa sari kataloogist**" ja "**Lisa sari kataloogist (koos failidega)**") on ka funktsiooni tasemel paremkliki alt avanevas rippmenüüs.

Samuti on sarja juures valik „**Lisa säilik kataloogist**“. See valik impordib kõik juurtasemest allpool olevad kataloogid säilikutena ja kui neis kataloogides on faile, siis impordib ka need UAMi.
Kui valitud juurkataloogi all on rohkem kui ühe taseme jagu katalooge, siis tuleb teade "Kataloogipuu ei ole sobiv - valitud kataloogides sisaldub alamkatalooge" ja katkestatakse import, sest alamsäilikud ei ole lubatud luua.

Kataloogipuu põhjal importimine töötab ka „tiri ja aseta“ stiilis.

9.1 Imporditud ainese andmete sidumine arhiveerimisprojektiga

Imporditud andmed automaatselt seotakse projekti vaid sel juhul, kui eelnevalt olid imporditud sari/funktsioon ja nad on (olnud varasemalt) seotud säilikuga.

Kui andmed ei ole automaatselt üle tõstetud projekti alla, siis neid on võimalik üle tõsta käsitsi (vt ptk 8.1 Imporditud sarja/funktsiooni andmete sidumine arhiveerimisprojektiga).

9.2 Arhiveeritava ainese metaandmete teistkordne import

Kui laadida UAM'i säilikut, mis on juba süsteemis olemas, siis säiliku andmed kirjutatakse üle.
Kui laadida UAM'i arhivaali/faili, mis on juba süsteemis olemas, siis sama nimega arhivaali/faili leidmise puhul kuvatakse teade, kas on soovi andmeid uuendada või lisada uus arhivaal/fail.

10. Arhiveeritava ainese (säilikute/dokumentide/failide) metaandmete laadimine UAMi

Kui arhiivimoodustaja ja arhiiviskeemi andmed on avaliku arhiivi arhivaari poolt kinnitatud, saab märkida UAMis (projekti muutmise vormis) need andmed kinnitatuks vältimaks nende andmete tahtmatut muutmist edasiste tegevuste käigus. Kinnitus saabub UAMi väliselt avaliku arhiivi arhivaari poolt ja kinnituse sisestab asutuse arhivaar. Enne kinnituse sisestamist on säiliku-, arhivaali- ja failitaseme metaandmete muutmine ning lisamine keelatud.

Arhiveeritava ainese metaandmete laadimiseks UAMi vali projekti menüüs **Ainese laadimine.** Järgmisena tee valik:

- **Üksikfailist** – saab valida ja laadida üksikut faili

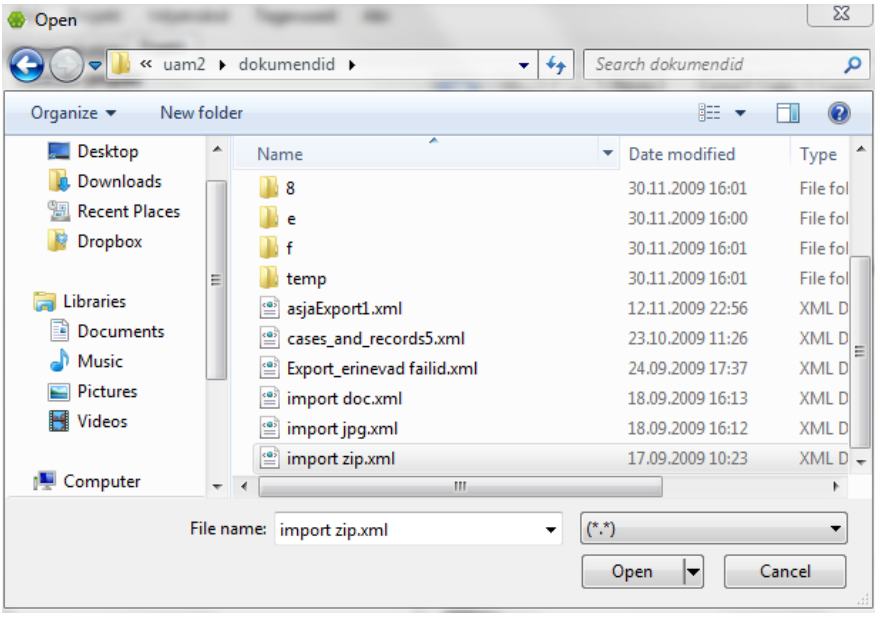

Joonis 15. Säilikute/dokumentide/failide/ XMLi valimise kuva

või

- **Kataloogist** – saab laadida tervet kataloogi.

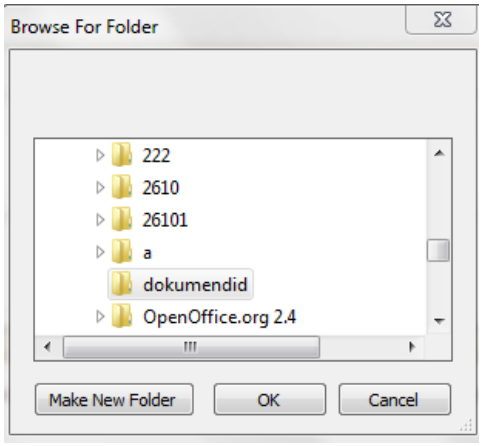

Joonis 16. Säilikute/dokumentide/failide/ XMLidega kataloogi valimise kuva

Importimiseks valitavas kataloogis ja selle alamkataloogides peavad kõik XML failid olema importimiseks sobivas formaadis. Kui leidub fail, mis ei ole sobilikus formaadis, siis import ebaõnnestub ja ühtegi faili UAM-i ei laadita. Kui sisendfail on vigane, siis UAM kuvab veateate „XML on vigase struktuuriga“.
UAM kontrollib sisendiks saadud faile ja metaandmeid ning loeb failidest tehnilised metaandmeid. Arhiivivormingus mitte olevad failid konverteeritakse arhiveerimiseks sobilikule kujule kui konverter on aktiveeritud (vt Imporditud failide konverteerimine).

NB! Säilikuid ja faile on võimalik importida ka kataloogipuu põhjal (vt lähemalt lk 21).

10.1 Imporditud failide konverteerimine

Failide konverteerimine (teisendamine) toimub andmete importimise osana. Kui imporditavad andmed sisaldavad faile, mis ei ole arhiivivormingus, siis konverteeritakse sellised failid automaatselt arhiivivormingutesse kui UAMi seadete all on konverter sisse lülitatud (vaikimisi on konverter välja lülitatud). Konverteerimisel jääb faili nimi samaks, muudetakse ainult faili laiend. Kui automaatne konverteerimine ei õnnestu, siis peab faili konverteerima muude vahenditega ning seejärel faili UAM-is ümber vahetama. Nende failide juurde ilmub UAM’is faili kuvale ikoon **Lae uus fail**:

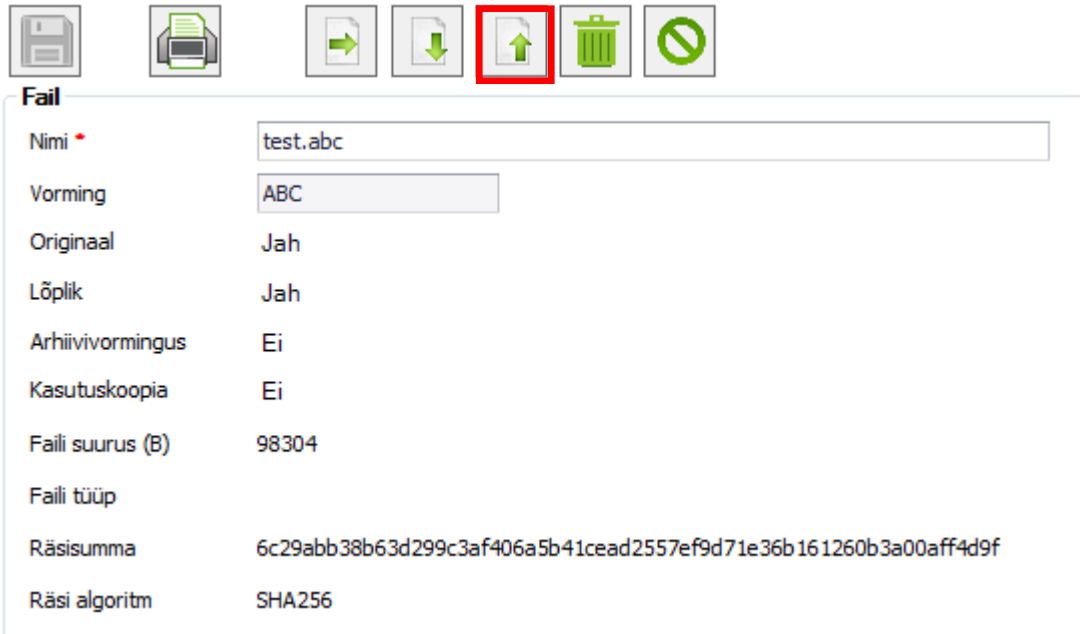

Joonis 17. Faili asendamine

Failide importimise järel avaneb raport, mis sisaldab muuhulgas informatsiooni impordi käigus toimunud konverteerimiste kohta.

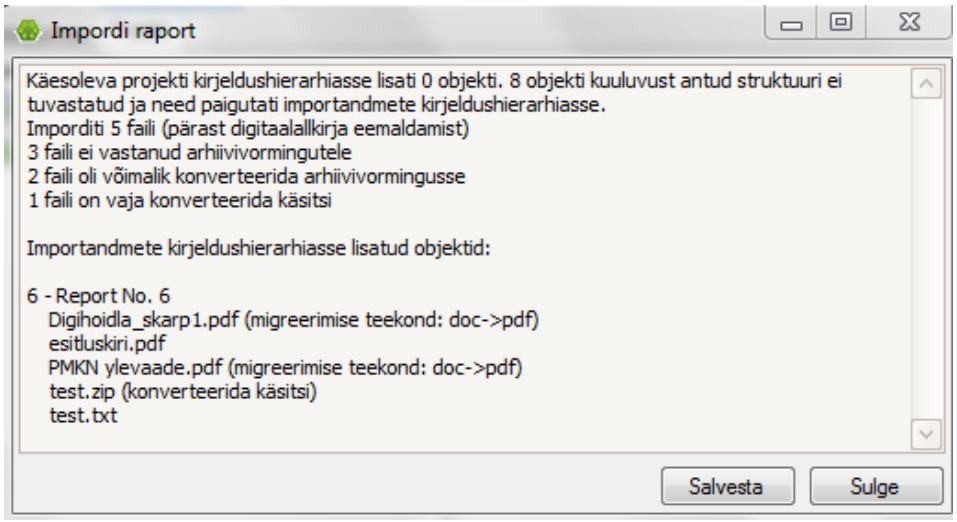

Joonis 18. Impordi raport

Kõik migreerimisel teostatud teisendused on näha ka nii algse faili kui tulemusfaili juures loetelus **Tegevused**.

10.2 Imporditud ainese andmete sidumine arhiveerimisprojektiga

Imporditud andmed seotakse projekti automaatselt vaid sel juhul, kui eelnevalt olid imporditud sari/funktsioon ja nende alternatiivkood oli sama, mis on ka säilikul.

Kui andmed ei saa projektiga automaatselt seotud, siis neid on võimalik tõsta projekti käsitsi (vt ptk 8.1. Imporditud sarja/funktsiooni andmete sidumine arhiveerimisprojektiga).

10.3 Arhiveeritava ainese metaandmete teistkordne import

Kui laadida UAMi säilik, mis on juba süsteemis olemas, siis säiliku andmed kirjutatakse üle. Kui laadida UAMi dokument/fail, mis on juba süsteemis olemas, siis sama nimega arhivaali/faili leidmise puhul kuvatakse teade, kas on soov andmed uuendada või lisada uus dokument/fail.

11. Arhiveeritava ainese metaandmete kirjeldamine

11.1 Säiliku metaandmed

Olemasoleva säiliku metaandmete kirjeldamiseks tuleb vajutada arhiivistruktuuri üldisel kuval säiliku nimele. Uue säiliku lisamisel tuleb sarja vormis valida **Lisa säilik.** Mõlemal juhul avaneb metaandmete kirjeldamise vorm.

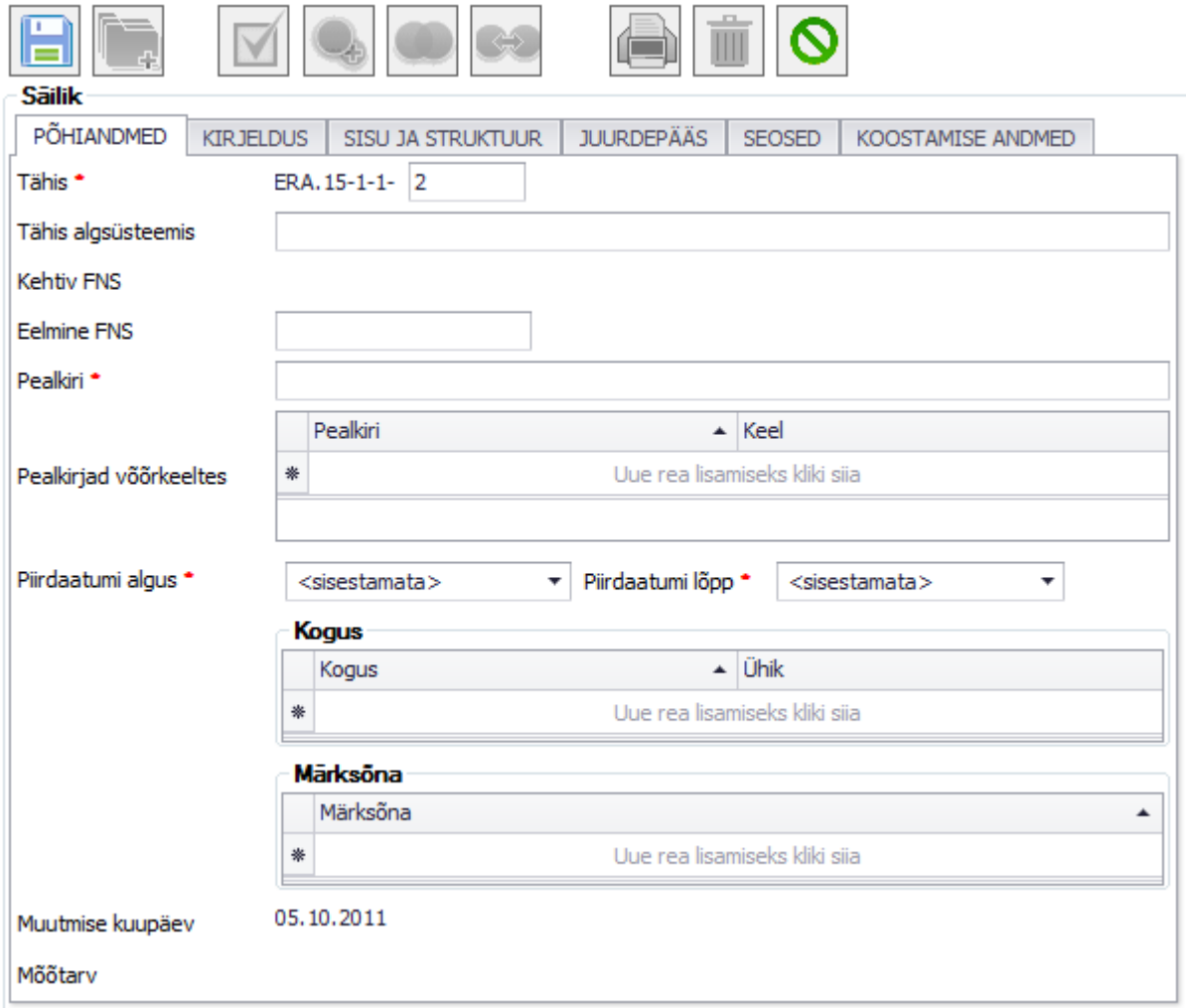

Joonis 19. Säiliku metaandmed

Andmete salvestamiseks peavad minimaalselt olema täidetud kohustuslikud väljad (märgistatud *).

Kui säilikule on lisatud alamaks vähemalt üks arhivaal, siis **piirdaatumeid muuta ei saa**.

Tegevuste tabelit ei ole võimalik ise täita, sinna jõuavad andmed automaatselt, kui objekte liidetakse, lisatakse alluvaks, kustutatakse. Näide: kui liidetakse kaks säilikut üheks, siis uuel säilikul lisatakse tegevuste tabelisse järgmine tegevus: Liideti säilik: 1.1.1 Mingi Säilik.

Mitteaktiivsed nupud vormil on:

- Kõik, v.a **Salvesta ja Märgi**, kui säilik ei ole salvestatud.
- Kõik, v.a **Salvesta, Märgi, Katkesta** ja **Prindi**, kui arhiveerimisprojekt ei ole märgitud kinnitatuks.
- **Loo seos**, kui märgistatud ei ole ühtegi teist objekti.
- **Liida**, kui märgistatud ei ole ühtegi sama tüüpi objekti.
- **Lisa alluvaks**, kui märgistatud ei ole ühtegi arhivaali.

11.2 Arhivaali metaandmed

Arhivaali metaandmete kirjeldamiseks tuleb vajutada arhiivistruktuuri üldisel kuval arhivaali nimele, avaneb metaandmete kirjeldamise vorm.
Arhivaali taset ei saa käsitsi luua. Arhivaali andmed tulevad süsteemi impordi kaudu.

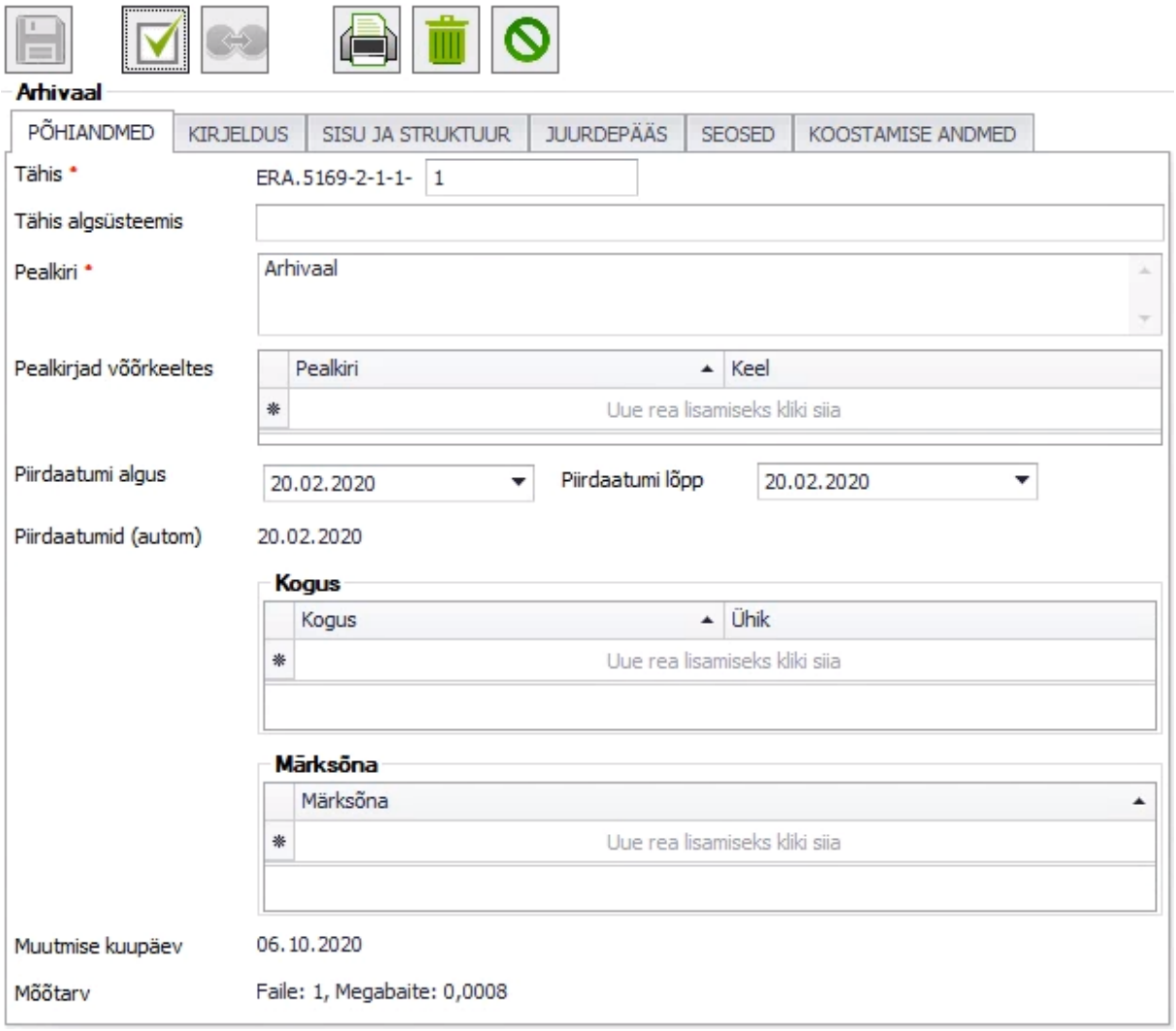

Joonis 20. Arhivaali metaandmed

Lisade tabelis saab märkida faile, mis on selle arhivaali lisad — failide rippmenüüs kuvatakse kõik failid, mis on selle arhivaaliga seotud.

Tegevuste tabelit ei ole võimalik ise täita, sinna jõuavad andmed automaatselt, kui objekte liidetakse, lisatakse alluvaks, kustutatakse. Näide: kui arhivaali tõsteti teise säiliku alla, siis arhivaali tegevuste tabelisse lisatakse järgmine tegevus: Eelnev asukoht: Eelmise säiliku nimetus.
Mitteaktiivsed nupud vormil on:

- Kõik, v.a **Salvesta, Katkesta** ja **Prindi**, kui arhiveerimisprojekt ei ole märgitud kinnitatuks.
- **Loos seos**, kui projekti on kinnitatud olekus ja märgistatud ei ole ühtegi teist objekti.

11.3 Faili metaandmed

Faili metaandmete kirjeldamiseks tuleb vajutada arhiivistruktuuri üldisel kuval faili nimele, avaneb metaandmete kirjeldamise vorm.
Failid tulevad süsteemi impordi kaudu — UAM loeb ise sisse faili metaandmeid.

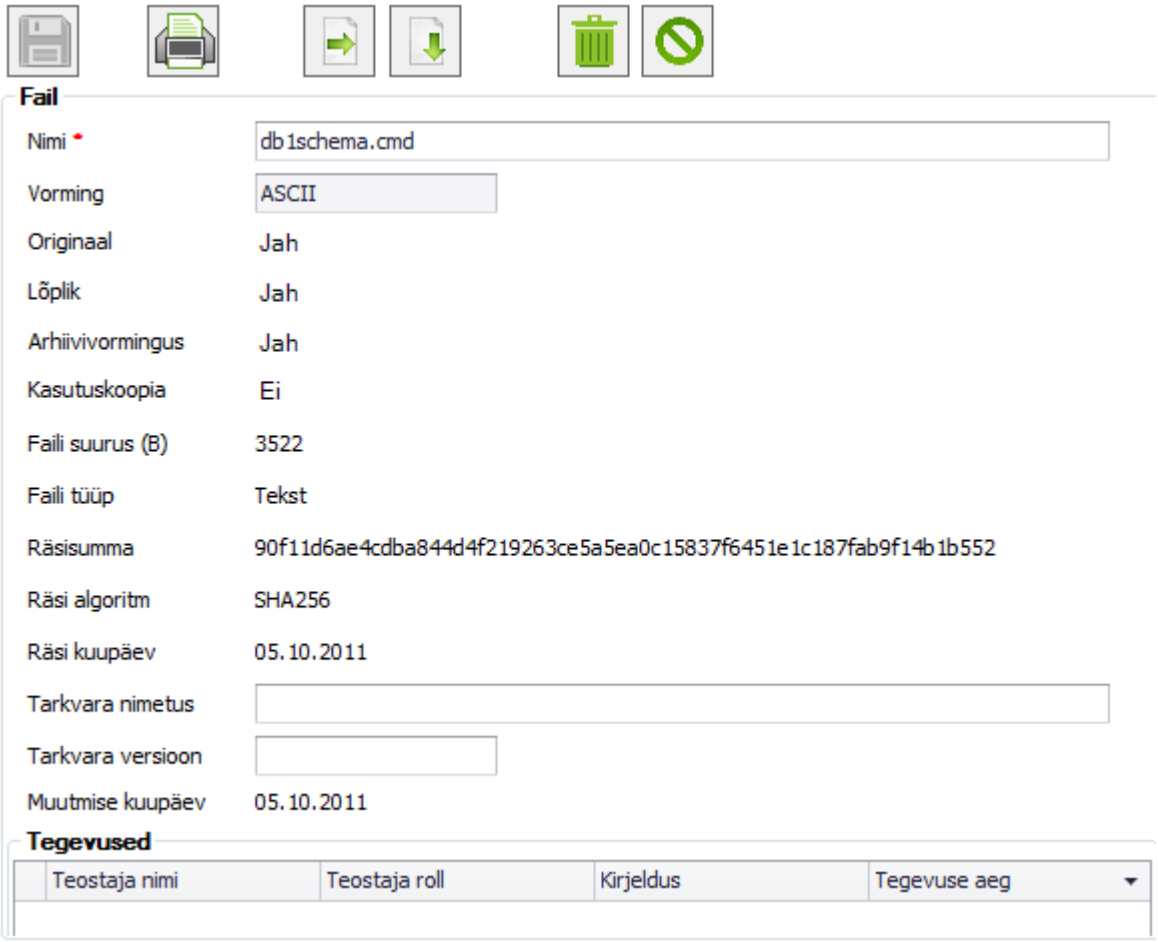

Joonis 20a. Faili metaandmed

Osade andmete seletused:

- *Arhiivivormingus* – Eristab, kas impordi/töötluse tulemfail on arhiivivormingus või mitte.
- *Originaal* – Eristab imporditud originaalfaile töödeldud failidest.
- *Lõplik* – Näitab, kas faili töötlustega on eelnevas etapis jõutud lõppu. Lõplik = JAH on nendel failidel, millega midagi edasi ei tehtud (konverteerimisel, lahti kapseldamisel).
- *Kasutuskoopia* – Eristab originaalfaile faile kasutusfailidest.

Faile saab lisada ka säilikusse (tekitatakse automaatselt sama nimega arhivaal). Selleks tuleb teha säiliku peal paremklikk ning valida „Lisa fail“ (vt joonis 20b).

Failide lisamine säilikusse töötab ka „tiri ja aseta“ stiilis.

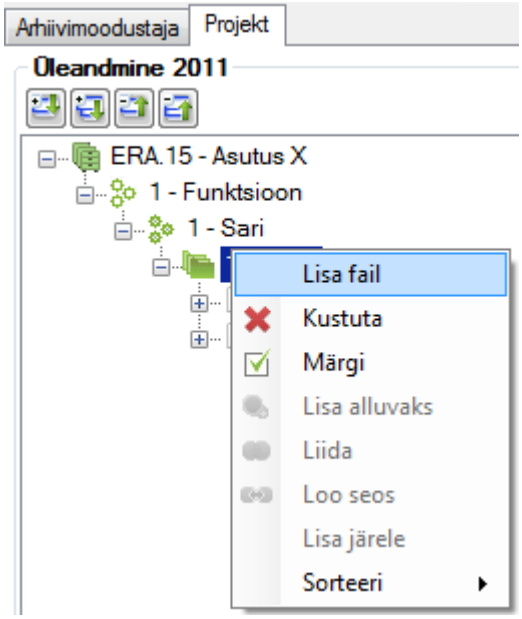

Joonis 20b. Faili lisamine säilikusse

Faile on võimalik lisada (ükshaaval) ka arhivaali alla. Selleks tuleb arhivaali peal teha hiire paremklikk ja valida „Lisa fail“ (joonise 20c).

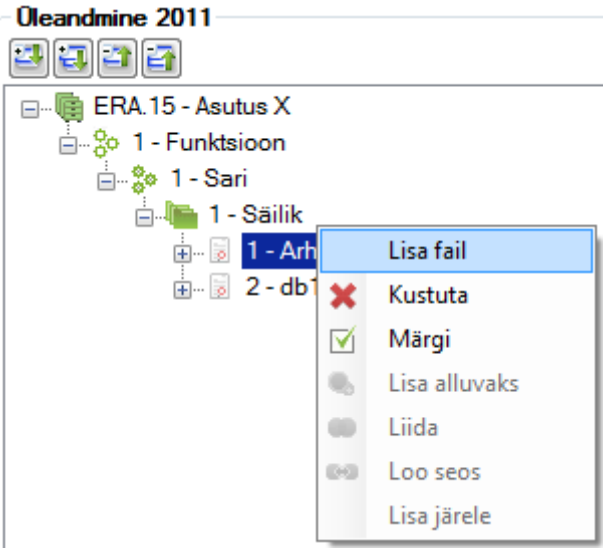

Joonis 20c. Faili lisamine arhivaali alla

Lite versioon võimaldab lisada faile ka sarja alla ning tekitab ise seejärel automaatselt säiliku ning arhivaali taseme.
Failide lisamine sarja ja arhivaali alla töötab ka „tiri ja aseta“ stiilis.

12. Arhiveerimisprojekti valideerimine

Arhiiviskeemi ja arhivaalide metaandmete väljundparameetrite kontrollimiseks tuleb vajutada projekti menüüs nuppu **Valideeri**. Süsteem käivitab valideerimisprotseduuri (andmete õiguskontrolli) ja kuvab valideerimisaknas (all vasakul) arhiveerimisprojektis esinenud vead.

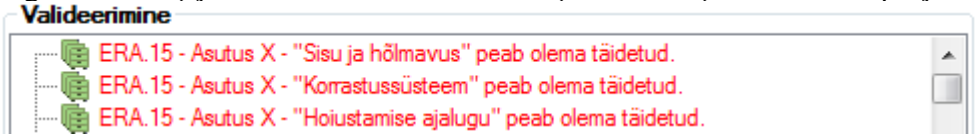

Joonis 21. Valideerimise tulemus

Valideerimisaknas saab — tehes vea peal hiirega topeltkliki — avada selle vormi, kus viga esineb, ja see parandada.

Tüüpilised valideerimisvead ning nende seletused:

- *„Elemendi nimi“ peab olema täidetud.* Kohustuslikud väljad on täitmata (reeglina need väljad, mis on tähistatud *).
- *Sarja all ei tohi olla korraga alamsarju ja säilikuid.* Objektil ei tohi olla alluvaks kaht eri tüüpi objekti.
- *Arhiivi all peab olema vähemalt üks säilik.* Igal arhiivil/sarjal peab olema vähemalt üks säilik.
- *Kirjeldusüksuse piires leidub rohkem kui üks sama pealkirjaga objekt.* Ühe kirjeldusüksuse piires peavad ühe taseme objektide pealkirjad olema unikaalsed.
- *Allmoodustajate seas leidub kaks sama ametliku nimevormiga moodustajat.* Ühe arhiivimoodustaja allmoodustajate organisatsiooni nimed peavad olema unikaalsed.
- *Keelte hulgas esineb topelt keeli.* Ühe kirjeldusüksuse keelevalikus võib üks keel olla märgitud vaid üks kord.
- *Märksõnade hulgas esineb topelt märksõnu.* Ühe kirjeldusüksuse andmetes peab iga märksõna olema unikaalne.
- *Kirjeldusüksuse piires leidub rohkem kui üks sama pealkirjaga ja samade piirdaatumitega säilik.* Säilikute kuval peavad pealkiri ja piirdaatumid olema unikaalsed.
- *Faili ei leitud UAM failide kaustast.* UAMi seadete all määratud „Laaditud materjalid“ kataloogi asukohta on muudetud ja UAM ei leia seetõttu vajalikku faili üles või ei ole UAMile antud õigust vastavast kataloogist lugeda.
- *„Piirdaatumi algus“ vigane.* Säiliku algdaatum on vigane.
- *„Piirdaatumi lõpp“ vigane.* Säiliku lõppdaatum on vigane.

Õigekeelsus

Kuna UAM valideerib ka pealkirjade (v.a. faili pealkirja) ja mitmete teiste tekstiväljade sisu õigekeelsust, siis need vead kuvatakse samuti valideerimise aknas.

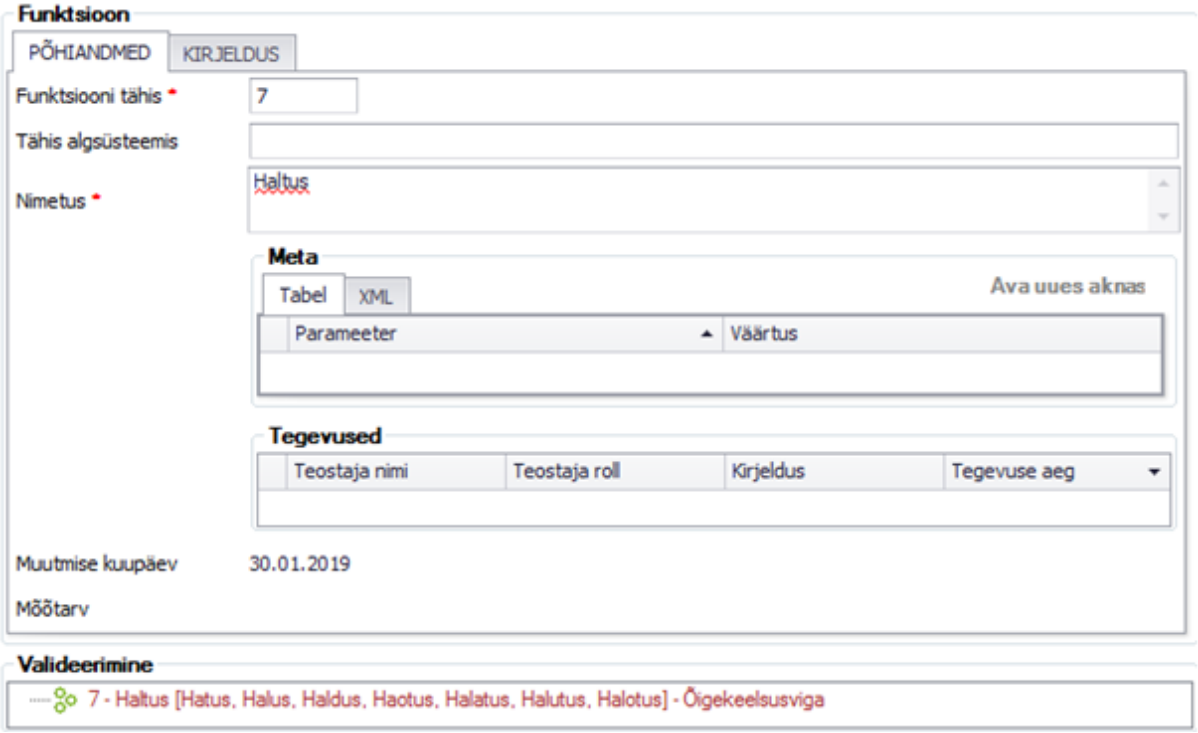

Joonis 22. Õigekeelsusvead

Õigekeelsuse vead paigutatakse valideerimise aknas kõige lõppu ning eristatakse teistest pruuni värviga.
Õigekeelsuse vead on valideerimise aknas kujul „viit - pealkiri [soovitused korrektuuriks] - Õigekeelsusviga.“
Vigased sõnad on kuvadel punase värviga alla joonitud ning parema hiireklahviga sõna peal klõpsates saab vaadata soovitusi korrektuuriks.
Õigekeelsuse valideerimist on võimalik UAMi seadete alt sisse ja välja lülitada.

Failid

Valideerimine tuvastab ka selle, kui XLSX, DOCX või ODF failidel on muudatuste jälgimine jäänud sisselülitatuks ning kuvab vastava teate. Kasutajal on võimalik soovi korral sellised failid käsitsi alla laadida, muudatuste jälgimine kinni keerata ning failid käsitsi UAMi tagasi laadida.
Lisaks kontrollitakse, kas kõik UAMi lisatud failid on olemas. Kui mõni fail on kaotsi läinud, siis sellest informeeritakse kasutajat vastava valideerimise veaga.

NB! Valideerimine toob välja ka arhiivimoodustaja kirjelduses puuduvad elemendid.

Enne arhiveerimisprojekti edastamist peavad valideerimisvead olema parandatud või avaliku arhiiviga kooskõlastatud. Kui ühtegi valideerimisviga ei tule, siis kuvatakse teade „Projektis vigu ei esinenud!“.

13. Arhiiviskeemi edastamine avalikku arhiivi kinnitamiseks

UAMis saab salvestada arhiivimoodustaja ja arhiiviskeemi andmed XML-faili ning saata see e-postiga või X-tee vahendusel avaliku arhiivi arhivaarile kooskõlastamiseks. Andmete edastamiseks vali menüüs **Projekt** valik **Edasta.** Avaneb valikuvõimalustega aken:

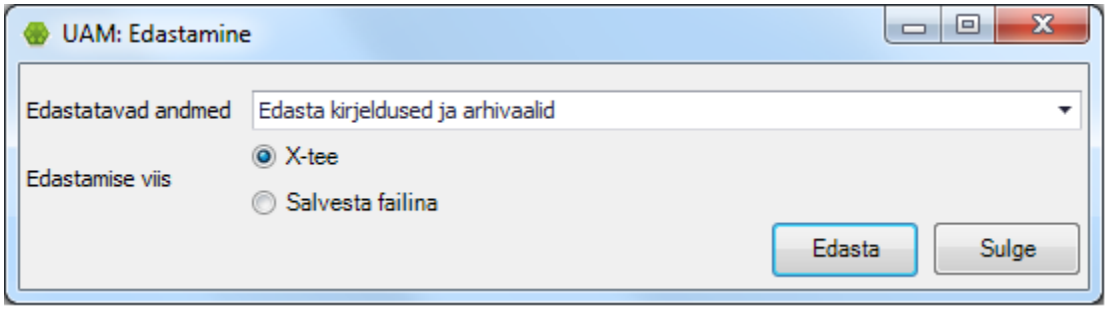

Joonis 23. Edastamine

13.1 Andmete edastamine X-tee abil

X-tee vahendusel andmete saatmiseks peavad olema määratud DHX/X-tee seaded (vt ptk Süsteemi seaded).
X-tee abil on võimalik edastada:

- kirjeldusi ja arhivaale (saadetakse nii arhiiviskeem kui ka säilikud ja arhivaalid koos metaandmetega),
- ainult kirjeldusi (saadetakse nii arhiiviskeem kui ka säilikud koos metaandmetega).

Vali sobiv variant ning vajuta **Edasta**.

Kapslite edastamise lõpus kuvatakse ka edastuse raport — kui mitu kapslit koostati ja kas edastamisel tuli vigu.

13.2 Andmete salvestamine andmekandjale

Andmete salvestamiseks arvuti kõvakettale/mälupulgale jne vali edastamise viis **Salvesta failina**. Salvestada saab:

- kirjeldusi ja arhivaale (saadetakse nii arhiiviskeem kui ka säilikud ja arhivaalid koos metaandmetega),
- ainult kirjeldusi (saadetakse nii arhiiviskeem kui ka säilikud koos metaandmetega),
- E-ARKi vormingus pakette.

Igal juhul tuleb määrata **Salvestamise sihtkoht** (koht, kuhu faile salvestada) ning määrata **Maksimaalne ühe paketi (andmekandja) maht**. Kui kapslite maht on suurem maksimaalsest määratud mahust, siis kettale tekitab süsteem kataloogе „disk 1“, „disk 2“ jne (iga „diski“ suurus on väiksem kui määratud maht).

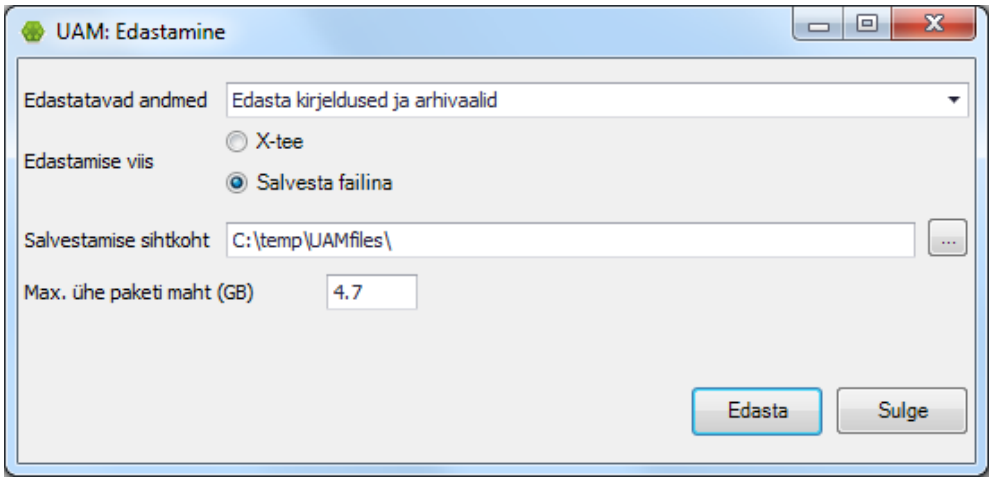

Joonis 24. Andmete salvestamine failina

14. Arhivaalikapsli vaatamine

Arhivaalikapsli vaatamiseks vali **Fail** menüüs **Vaata arhivaalikapslit**. Avanevas aknas vali arhivaalikapsli xml-fail, mille sisu soovid vaadata.

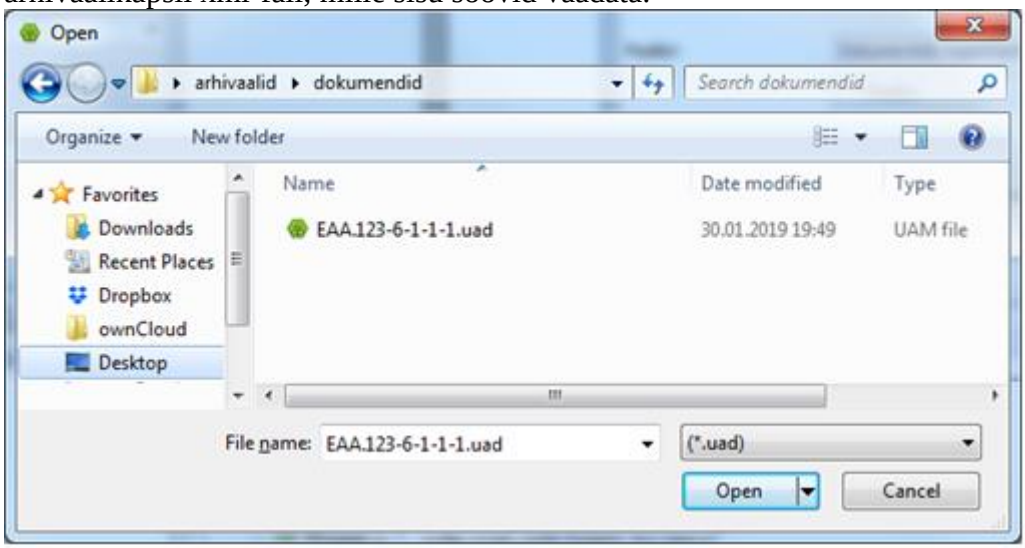

Joonis 25. Arhivaalikapsli valimine

NB! Arhiivikapslit saab avada ka lihtsalt UAD kapsli peal hiire vasaku klahviga topeltklikkides.

Kui arhivaalikapsel on valitud, siis avatakse kapsli sisu: arhivaal ja lingid failidele.

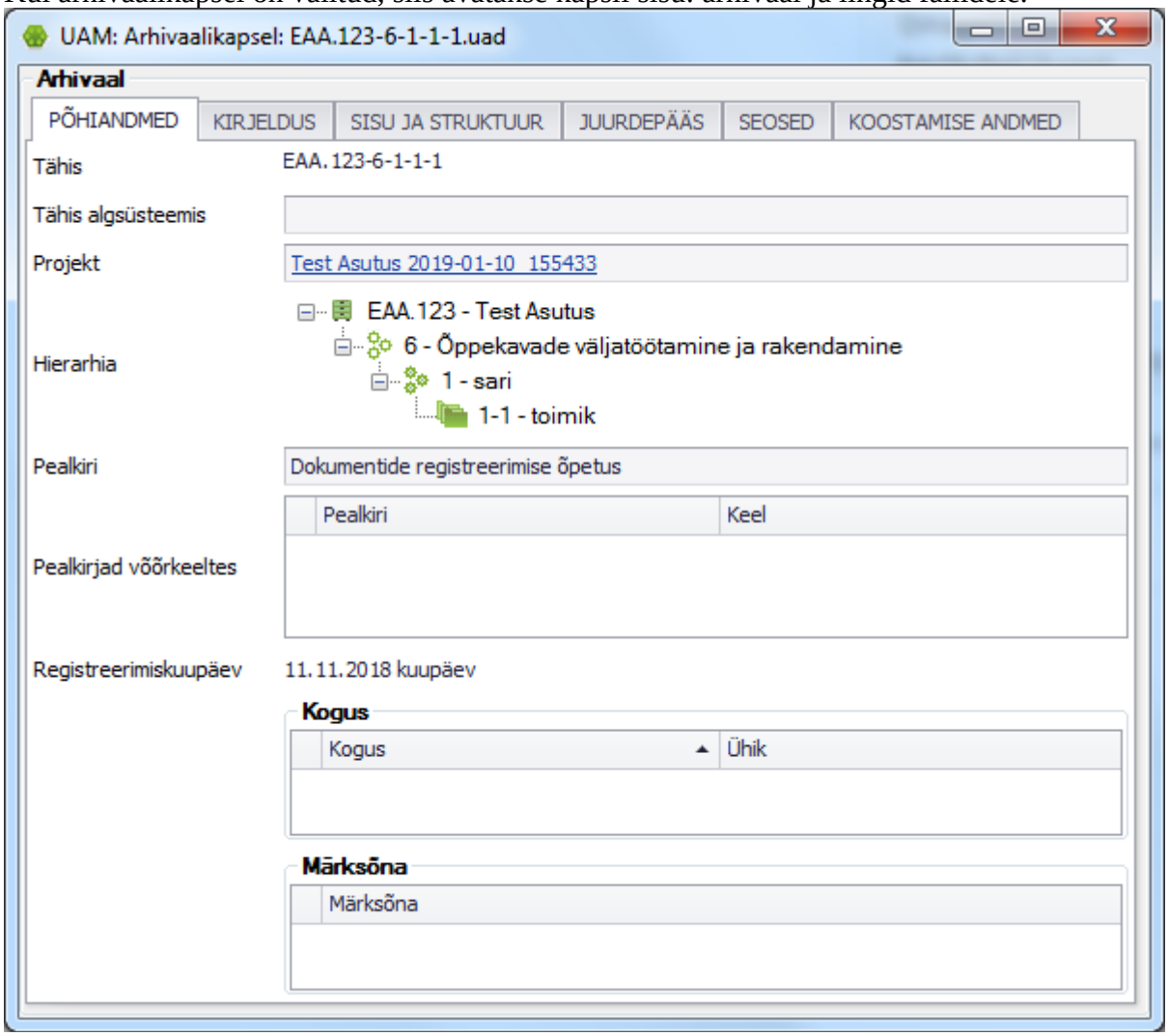

Joonis 26. Arhivaali metaandmed

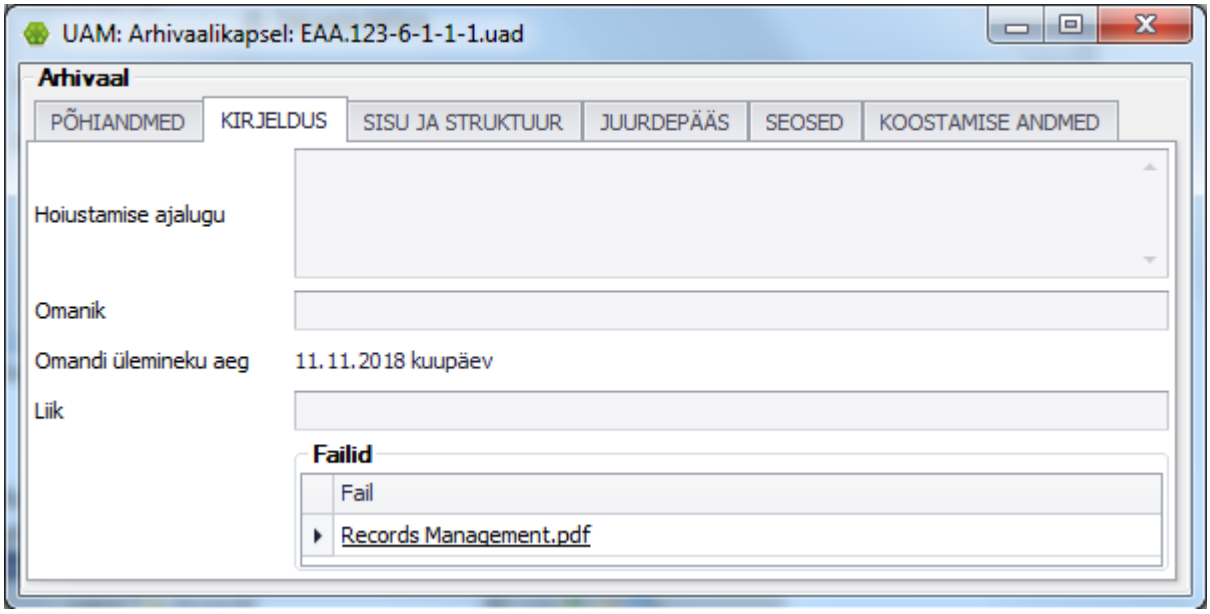

Joonis 27. Arhivaali metaandmed

Kui arhivaali ja projekti alternatiivsed viitekoodid on samad, siis **Projekti** lahtrisse ilmub link arhiveerimisprojektile. Projekti nimele vajutades avatakse projekti vorm.

Faili nimele vajutades avatakse faili vorm.

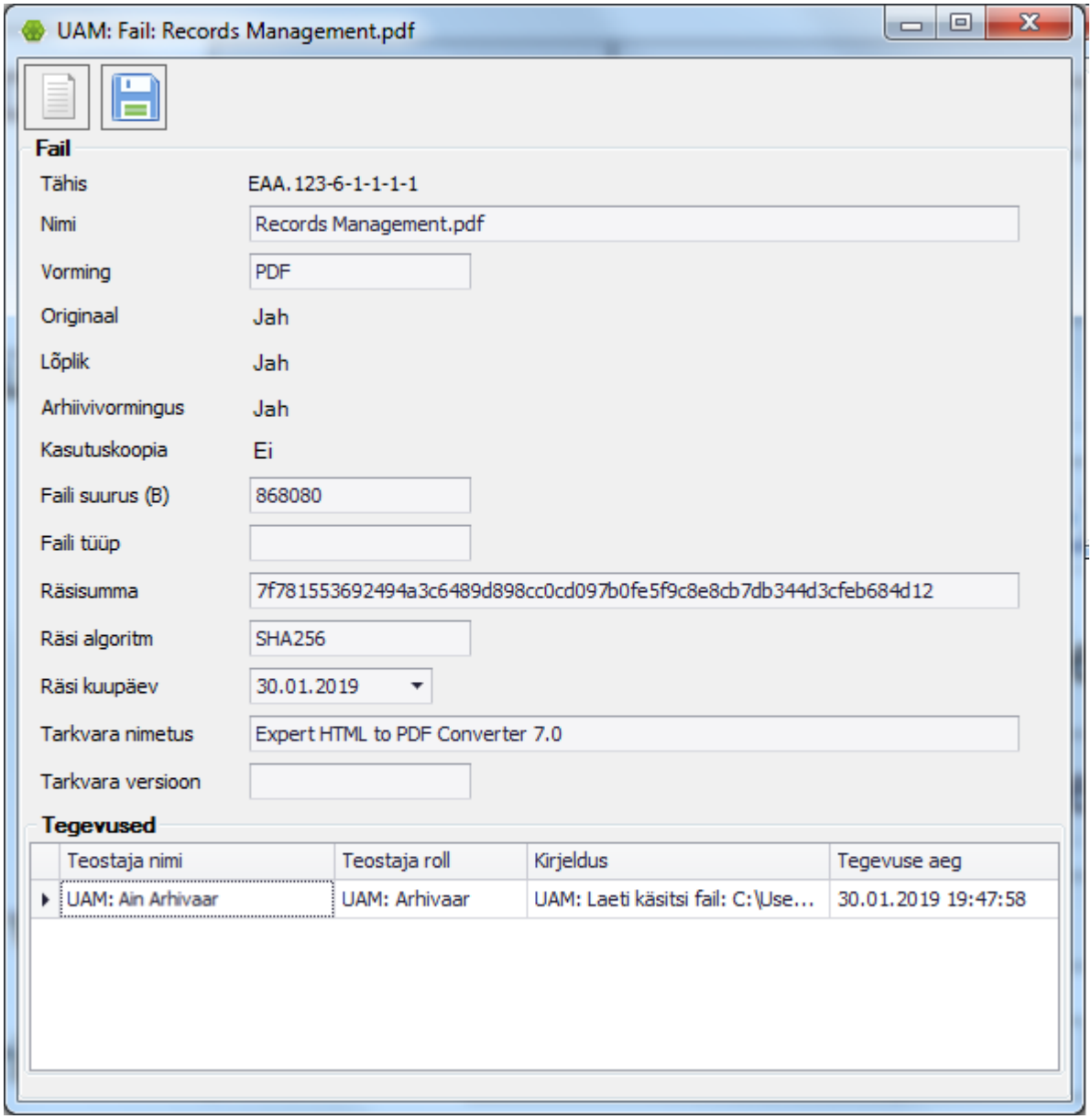

Joonis 28. Faili metaandmed

Vajutades nupule **Ava fail** on võimalik vaadata faili sisu.

15. Arhiiviskeemide võrdlemine

Arhiiviskeemide võrdlemiseks tuleb esmalt valida projekt, siis **Projekti** menüüs **Võrdle arhiiviskeemi.**

Võrdlemiseks on kaks valikut:

- võrrelda saab teise projektiga UAMist

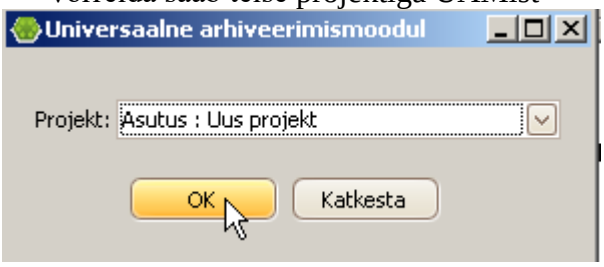

Joonis 29. Projekti valik

- võrrelda saab ARH-failiga

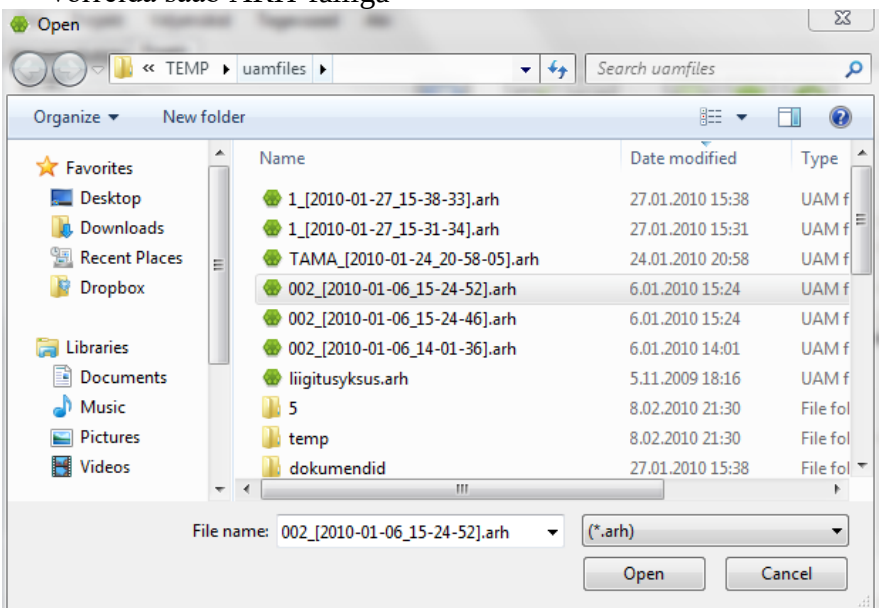

Joonis 30. ARH-faili valimine võrdlemiseks

Kui võrdlemise viis on valitud ja projekt/ARH-fail on valitud, siis kuvatakse vorm projekti struktuuripuuga (kuni sarjani):

- lisandunud kirjeldushierarhia osi näidatakse struktuuripuus rohelisega;
- puudunud kirjeldushierarhia osi näidatakse struktuuripuus punasega;
- teise nime, kuid sama identifikaatoriga osi näidatakse sinisega.

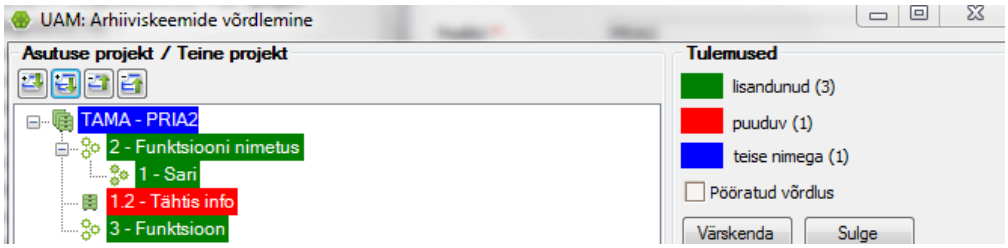

Joonis 31. Arhiveerimisskeemide võrdlemine

Vali **Pööratud võrdlus** ja algne võrdlemine lülitakse vastupidiseks: kui alguses võrreldi UAMis olev projekt / ARH-failist saadud, siis pärast valiku tegemist tehakse võrdlus ARH-failist saadud / UAMis olev projekt.
Kui vahepeal on UAMis muudetud projekti andmed, siis **Värskenda** nupu abil saab vaadata uuemat seisu.

16. Otsing

UAM-is saab üksusi otsida ühe projekti piires. Andmete otsimiseks tuleb esmalt valida projekt, siis **Projekt** menüüs **Otsi**. Otsimiseks on kaks võimalust:

- täistekstotsing (lihtotsing) üle kõikide UAMi tekstiliste väljade (va viitekoodid);

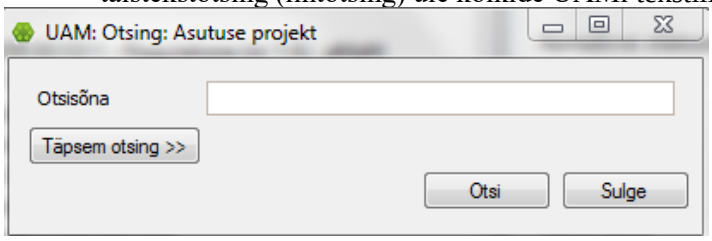

Joonis 32. Lihtne otsing

- täpsem otsing (pealkirja/faili nime, viitekoodi, piirdaatumi järgi otsimine; võimalus valida, millisest hierarhia tasandist andmeid otsida).

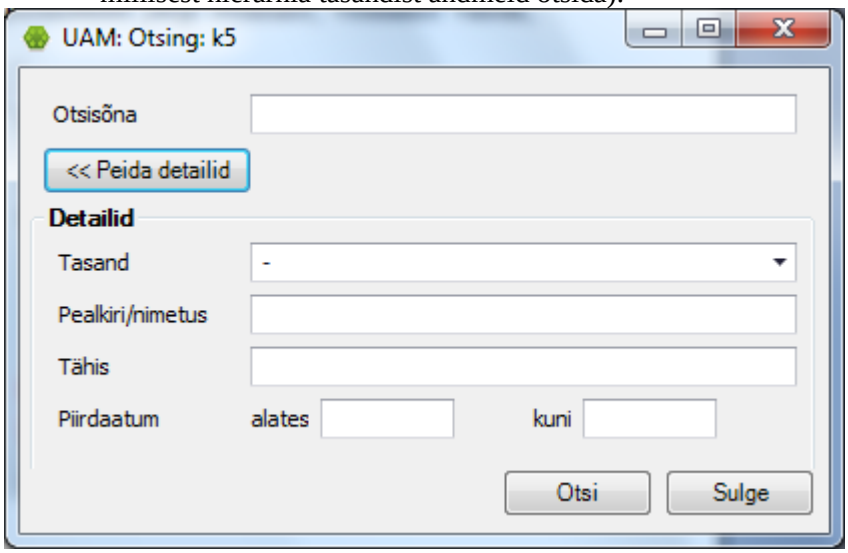

Joonis 33. Detailne otsing

Otsing toimub üle hetkel avatud projekti. Failide sisust ei otsita.

Kui otsing oli edukas, siis samas aknas kuvatakse otsingutulemused:

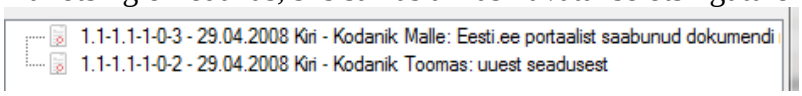

Joonis 34. Otsingutulemused

Kirjeldusüksusele liikumiseks tuleb teha topeltklõps nimekirja kirjel või vajutada hiire parema klahviga ning valida **Ava**.

Kui otsitavat ei leita, siis tuleb teade **Otsingu tulemus on tühi.**

17. Tegevuste tagasi võtmine

UAM'is on võimalik:

- Katkestada uue üksuse lisamist, selleks on igal vormil olemas nupp **Katkesta**.
- Tühistada üksuse andmete muutmist, selleks on igal vormil olemas nupp **Katkesta**.
- Tagasi võtta üksuste vormiväliseid tegevusi nagu üksuste liitmine, ümberpaigutamine, kustutamine.

Üksuste vormiväliste tegevuste teostamisel tekib **Tegevused** alammenüüsse **Võta tagasi** menüüpunkt sooritatud tegevuse kirjeldusega (ning kellaajaga, mil tegevus toimus) ja selle menüüpunkti valimisel taastatakse tegevusele eelnenud olukord. Näiteks kui menüüpunkt on uue üksuse lisamise kohta, siis taastatakse seis, kus seda üksust veel ei olnud lisatud; või kui menüüpunkt on üksuste liitmise kohta, siis taastatakse seis, kus oli kaks eraldi üksust.

- Kui valiti alammenüü **Võta tagasi** kõige ülemine menüüpunkt, siis võetakse tagasi ainult üks tegevus.
- Kui valiti alammenüü **Võta tagasi** mõni alumine menüüpunkt, siis võetakse tagasi kõik sellest menüüpunktist ülevalpool kirjeldatud tegevused.
- Iga tagasi võetud tegevuse kohta lisatakse menüüpunkt menüü **Tegevused** alammenüüsse **Tee uuesti.**

Joonis 35. Tegevuste tagasi võtmine

Joonis 36. Tegevuste uuesti tegemine

Tegevuste uuesti tegemise menüü toimib järgnevalt:

- Viimase tagasi võetud tegevuse uuesti tegemisel ehk kõige ülemise menüüpunkti valikul menüü **Tegevused** alammenüüst **Tee uuesti** tehakse selles menüüpunktis kirjeldatud tagasi võetud tegevus uuesti. Näiteks kui menüüpunkt on uue üksuse lisamise kohta, mille eelne seis oli alammenüü **Võta tagasi** abil taastatud, siis lisatakse üksus uuesti.
- Kui valitakse alammenüü **Tee uuesti** mõni alumine menüüpunkt, siis tehakse uuesti valitud menüüpunktis ja kõigis sellest ülevalpool olevates menüüpunktides kirjeldatud tegevused.
- Iga uuesti tehtud tegevuse kohta lisatakse menüüpunkt menüü **Tegevused** alammenüüsse **Võta tagasi** täpselt samamoodi, kui uuesti tehtud tegevuse esialgsel sooritamisel.

- Kui valitakse alammenüü **Tee uuesti** mõni alumine menüüpunkt, siis lisatakse **Võta tagasi** alammenüüsse kõik uuesti tehtud tegevuste menüüpunktid vastupidises järjestuses.

Tegevuste tagasi võtmine ja uuesti tegemine kehtib ainult vormiväliste tegevuste suhtes. See tähendab seda, et kui näiteks pärast üksuste vahel seose loomist muudetakse mõne üksuse mõnda välja, siis seose loomise tagasi võtmine neid muudetud välju ei taasta.
NB! Tegevuste tagasi võtmise ja uuesti tegemise valikud tehakse tühjaks, kui vahepeal on tehtud arhiveeritava ainese metaandmete laadimine arhiveerimisprojekti.

18. Andmete trükkimine

UAMis on võimalik välja trükkida iga vormi andmeid (nupp **Prindi** vormil) ning **Väljatrükid** menüüs on võimalus saada väljavõtteid valitud projekti kohta:

- arhiiviskeemi väljatrükk;
- nimistu väljatrükk;
- olemikontrolli väljatrükk;
- vigade nimekirja väljatrükk.

19. Metaandmete/kirjelduste ja failide varundamine ning taastamine

UAMis on võimalik ka metaandmeid ja faile varundada. Selleks tuleb valida **Abi** menüüst **Tee varukoopia**.

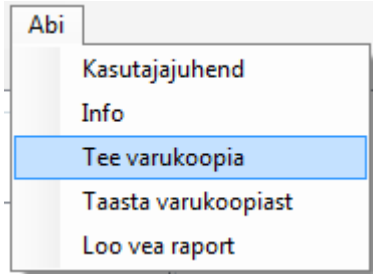

Joonis 37. Varukoopia tegemine

UAM teeb seejärel andmebaasist koopia ja pakib selle koos failide kataloogiga ZIP failiks kokku ning salvestab selle etteantud kataloogi.

Varukoopiast taastamiseks tuleb valida **Abi** menüüst **Taasta varukoopia**.

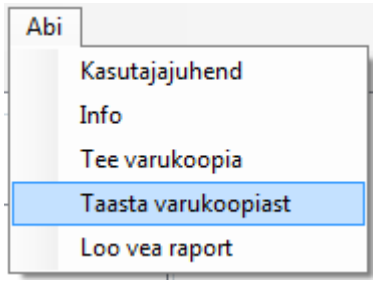

Joonis 38. Varukoopiast taastamine

See valik sulgeb programmi ja andmebaasiühendused ning avab taastamise akna Taastamise käivitamisel kirjutatakse seadistatud andmebaas üle varundusest võetuga ning failid kirjutatakse seadetes näidatud kataloogi.

20. UAMi vigade raporti koostamine

Loo vea raport käsk kogub kokku kõik UAMi vigade põhjuste tuvastamiseks vajalikud failid (RahvusarhiivLog.txt, UAM.exe.config), moodustab neist ZIP faili ja pakub kasutajale võimalust selle faili salvestamiseks.

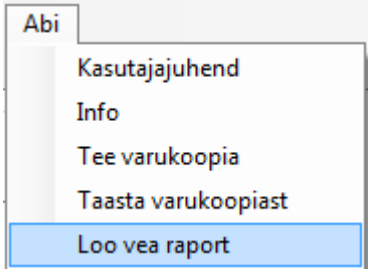

Joonis 39. Varukoopia tegemine

21. Failide analüüsimine

UAMis on võimalik analüüsida projektis olevaid faile. Selleks vali menüüs **Projekt** valik **Analüüsi faile.**

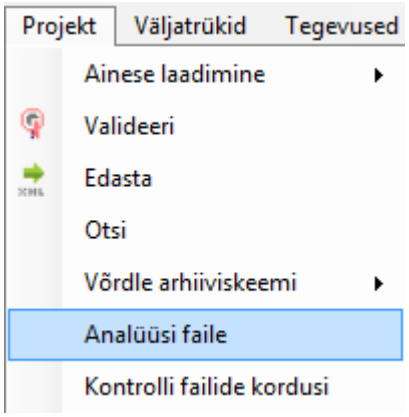

Joonis 40. Failide analüüsimine

Vastav käsk arvestab ainult unikaalseid faile arhivaali piires (sh. ka kapslite seest) ja koostab nende kohta PDF raporti, kus on kirjas failide arv projektis, failide suurus kokku, failide keskmine suurus, kõige suurem fail, failide vormingud ning nendega seotud hoiatused või veateated.

Tulemus esitatakse ka valideerimise aknas.

NB! Failide analüüs ei hõlma arhiivimoodustaja struktuuri kirjeldamiseks UAMi lisatud faile.

22. Failide korduvuse kontrollimine

UAMis on võimalik otsida korduvaid faile projektis. Selleks vali menüüs **Projekt** valik **Kontrolli failide korduvusi.**

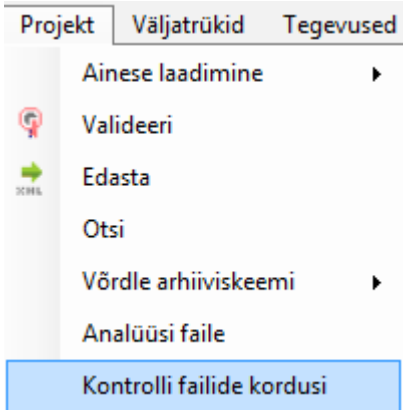

Joonis 41. Failide korduvuse kontrollimine

Korduvuse tuvastamine arvestab kõiki projektis olevaid faile (välja arvatud olukord, kus korduvad failid on sama kapsli (ZIP, DDOC, …) sees) ning tugineb unikaalsuse määratlemisel failide räsidele.

Tulemus kuvatakse valideerimise aknas.

23. Projekti importimine tagasi UAMi

Arhiivimoodustaja nimel paremklikki tehes avaneb valik "Impordi projekt".

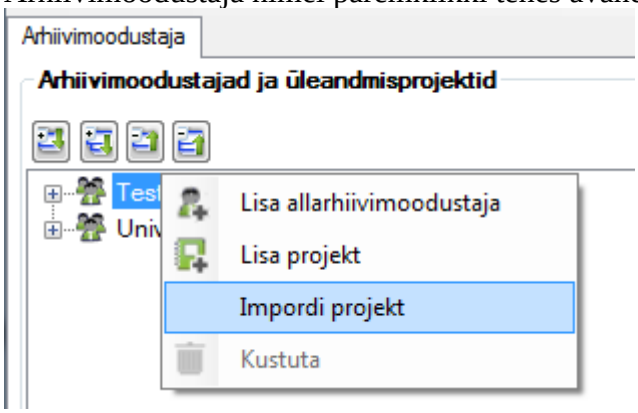

Joonis 42. Projekti importimine tagasi UAMi

Vastav valik võimaldab valida ARH-faili, millest imporditakse andmed UAMi (luuakse projekt ARH-failis olevate andmete põhjal).
Loodud projekti imporditakse ka ARH-failis olev arhiiviskeem, säilikud, arhivaalid ja failid.
Kui „dokumendid“ kausta ei ole, siis arhivaale ja faile ei impordita.
Failide migreerimisi, lahtikapseldamisi või -pakkimisi ei tehta – kõik kirjeldused loetakse UAMi nii nagu need ARH või UAD failide sees kirjas on.